

PROGRAMMET FÖR DEN INRE SÄKERHETEN

Statsrådets allmänna sammanträde 8.5.2008

17.4.2008

INLEDNING

Den 29 augusti 2007 tillsatte statsrådet ett projekt för att förbereda programmet för den inre säkerheten. Projektet grundade sig på programmet för statsminister Matti Vanhanens andra regering från den 15 april 2007, där följande beslut ingår: "Regeringen fastställer tväradministrativt de centrala målen och åtgärderna för den inre säkerheten i programmet för den inre säkerheten. Tyngdpunkterna i programmet utvidgas till att också gälla bl.a. storolyckor till havs och bekämpning av miljöförstörelse, boendesäkerhet, bekämpning av organiserad brottslighet, förhindrande av uppkomsten av extremistrelser, bekämpning av terrorism, anhörigvåld samt förhindrande av olaglig inresa och människohandel."

Förslaget har beretts i omfattande samarbete med ledningen för inrikesministeriet. Nästan 200 experter från tolv ministerier, 22 ämbetsverk och inrättningar och 23 organisationer har deltagit i arbetet. Dessutom har Finlands Kommunförbund och en del forskningsinstitut medverkat. Förslaget till program för den inre säkerheten behandlas i regeringens aftonskola och därefter i statsrådets allmänna sammanträde. Programmet kommer att publiceras i inrikesministeriets publikationsserie när regeringen har fattat ett principbeslut om det.

Förslaget till program för den inre säkerheten blev klart den 28 mars 2008. Ledningsgruppen bestod av en ministergrupp som sammanträdde sju gånger. Den hade följande sammansättning:

Inrikesminister Anne Holmlund, ordförande, justitieminister Tuija Brax, migrations- och Europaminister Astrid Thors, försvarsminister Jyri Häkämies, trafikminister Anu Vehviläinen och omsorgsminister Paula Risikko. Experter var kanslichef Tiina Astola, justitieministeriet kanslichef Ritva Viljanen, inrikesministeriet, kanslichef Kari Rimpä, försvarsministeriet, kanslichef Harri Pursiainen, kommunikationsministeriet, och kanslichef Kari Välimäki, social- och hälsovårdsministeriet.

Beredningsarbetet styrdes av en styrgrupp som sammanträdde tio gånger. Dessutom samlades gruppen till ett så kallat rundabordsmöte där viktiga beredningsfrågor behandlades i ett bredare perspektiv. Styrgruppen hade följande sammansättning:

Kanslichef Ritva Viljanen, inrikesministeriet, ordförande, kanslichef Tiina Astola, justitieministeriet, vice ordförande, kanslichef Kari Välimäki, social- och hälsovårdsministeriet, vice ordförande, kanslichef Kari Rimpä, finansministeriet, kanslichef Harri Pursiainen, kommunikationsministeriet, understatssekreterare Juhani Turunen, finansministeriet, förvaltningsdirektör Håkan Mattlin, undervisningsministeriet, generaldirektör Tapani Erling Tullen, regeringsrådet Klaus Frösén, miljöministeriet, utvecklingschef Markku Haiko, Finlands Kommunförbund, statsrådets säkerhetsdirektör Timo Härkönen, statsrådets kansli, biträdande chefen för gränsbevakningsväsendet, generalmajor Jaakko Kaukanen, inrikesministeriet, överdirektör Kari Kourilehto, miljöministeriet, generalsekreterare Kristiina Kumpulainen, Finlands Röda Kors, riksåklagare Matti Kuusimäki, Riksåklagarämbetet, avdelningschef Jarmo Littunen, justitieministeriet, räddningsöverdirektör Pentti Partanen, inrikesministeriet, polisöverdirektör Markku Salminen, inrikesministeriet, biträdande budgetchef Markus Sovala, finansministeriet, överdirektör Pentti Visanen, inrikesministeriet.

Sekretariatet för lednings- och styrgruppen hade följande sammansättning:

Chefen för sekretariatet för den inre säkerheten Tarja Mankkinen, inrikesministeriet, generalsekreteraren för programmet, konsultative tjänstemannen Aarne Kinnunen, justitieministeriet, beredskapssamordnare Olli Lampinen, inrikesministeriet, och konsultative tjänstemannen Merja Söderholm, social- och hälsovårdsministeriet.

Sju expertgrupper tog fram material för arbetet med programmet. Deras slutrapporter har publicerats separat.

INNEHÅLL

1 PROGRAMMET FÖR DEN INRE SÄKERHETEN – BAKGRUND OCH SYFTE	5
2 SYFTET MED PROGRAMMET FÖR DEN INRE SÄKERHETEN	5
3 HUR BEGREPPET INTERN SÄKERHET SKA DEFINIERAS	6
4 DE STÖRSTA UTMANINGARNA FÖR DEN INRE SÄKERHETEN	6
4.1 Marginalisering	6
4.2 Antalet olycksfall	7
4.3 Relationerna mellan befolkningsgrupper	8
4.4 Våld	9
4.5 Storolyckor	10
4.6 Samhällets sårbarhet	11
4.7 Gränsöverskridande brottslighet	11
4.8 Internetbrottslighet	12
4.9 Terrorism och våldsam radikaliserings	12
5 GEMENSAMMA MÅL OCH INSATSER FÖR ATT FÖRBÄTTRA DEN INRE SÄKERHETEN	14
5.1 Hur vi kan förebygga marginalisering och bekämpa alkoholrelaterade problem	14
5.2 Utbildning och kompetensutveckling	15
5.3 Utveckling av forskningen i den inre säkerheten	17
5.4 Bättre situationsbilder	19
5.5 Bättre säkerhetsplanering på lokal nivå	19
5.6 Hur säkerhetsaspekter ska integreras i planering av den bebyggda miljön	21
6 SÄRSKILDA MÅL OCH INSATSER FÖR ATT FÖRBÄTTRA DEN INRE SÄKERHETEN	22
6.1 Bättre säkerhet i hemmet, på fritiden och i trafiken	22
6.2 Bättre säkerhet för invandrare och etniska minoriteter	26
6.3 Mindre våld	30
6.4 Ökad konkurrenskraft genom förbättrad säkerhet i företagsverksamheten	33
6.5 Hur storolyckor och miljöförstöring ska förebyggas	36
6.6 Gränssäkerhet, bekämpning av illegal inresa och tullsäkerhet	39
6.7 Åtgärder för att hindra handel med människor och därmed jämförlig brottslighet	45
6.8 Åtgärder för att bekämpa organiserad brottslighet	50
6.9 Åtgärder för att bekämpa databrottslighet och risker med Internet	53
6.10 Åtgärder för att bekämpa terror, förebygga olaglig verksamhet bland extremistrelser och motverka våldsam radikaliserings	56
7 GENOMFÖRANDE, UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	58

1 PROGRAMMET FÖR DEN INRE SÄKERHETEN – BAKGRUND OCH SYFTE

Programmet för den inre säkerheten är ett principbeslut från regeringen med sektorsövergripande prioriteringar, mål och insatser för att förbättra den inre säkerheten. I programmet anges nyckeltal och mätare för genomförande och resultat som enligt regeringens strategidokument regelbundet kommer att avrapporteras till regeringen, till de aktörer som är med om att genomföra programmet och dessutom till en bred allmänhet på inrikesministeriets webbplats. Programmet för den inre säkerheten läggs upp för en regeringsperiod åt gången och i slutet av perioden görs en halvtidsutvärdering. Siktet är ställt på 2015.

De viktigaste målen för utveckling av Finlands säkerhetspolitik fastställs i statsrådets säkerhets- och försvarspolitiska redogörelse. I programmet för den inre säkerheten lägger regeringen upp tväradministrativa mål och insatser. I strategin för trygghet av samhällets vitala funktioner anges de funktioner som ses som livsviktiga för samhället och ansvarsfördelningen mellan ministerier och branscher, till grund för samhällets beredskap inför speciella situationer under normala och exceptionella förhållanden och för krisledning.

Statsrådet fattade ett principbeslut om det första programmet för den inre säkerheten den 24 september 2004. Principerna i det andra programmet skrevs in i programmet för statsminister Matti Vanhanens andra regering den 15 april 2007. Statsrådet tillsatte den 29 augusti 2007 ett projekt för att förbereda ett program för den inre säkerheten. I förberedelserna deltog inemot 200 experter, 12 ministerier, 22 ämbetsverk eller inrättningar, 23 organisationer, företrädare för näringslivet, Finlands Kommunförbund och tre forskningsinstitut. Projektets ledningsgrupp bestod av ett antal ministrar med inrikesminister Anne Holmlund som ordförande. En styrgrupp med inrikesministeriets kanslichef Ritva Viljanen som ordförande ledde beredningsarbetet. Inrikesministeriet har ansvaret för att samordna och sammanjämka förberedelser och genomförande. Beredningsorganisationen beskrivs i bilaga 1.

I arbetet med programmet för den inre säkerheten deltog sju expertgrupper. Deras slutrapporter finns på inrikesministeriets webbplats, <http://www.intermin.fi/sisainenturvallisuus>. I rapporterna finns närmare beskrivningar av de frågor som lyfts fram i programmet.

2 SYFTET MED PROGRAMMET FÖR DEN INRE SÄKERHETEN

Programmets syfte är att Finland 2015 ska vara Europas säkraste land.

För att nå syftet lägger regeringen fast vissa tvärssektoriella mål, strategiska riktlinjer och insatser som de olika förvaltningarna ska genomföra. Organisationer och näringsliv ska delta i genomförandet. De åtgärder som fastställts i programmet för den inre säkerheten ska genomföras som en del av myndigheternas verksamhets- och ekonomiplanering inom gränserna för beviljade anslag och regeringens rambeslut

3 HUR BEGREPPET INTERN SÄKERHET SKA DEFINIERAS

Med den inre säkerheten avses ett sådant tillstånd i samhället där alla åtnjuter de fri- och rättigheter som det rättsliga systemet garanterar dem och en samhällstrygghet fri från rädsla eller otrygghet som orsakas av brottslighet, störningar, olyckor och fenomen eller förändringar i det finländska samhället eller den globaliserade omvärlden.

Många olika faktorer samverkar för att skapa en hög inre säkerhet. Till säkerheten bidrar en trygg hem-, bostads- och arbetsmiljö, fungerande basservice, en välplanerad trafikmiljö, tillgång till hjälp när den behövs och förvisning om att de som gör sig skyldiga till brott blir lagförda. I den inre säkerheten ingår också beredskap för storolyckor och störningar under normala förhållanden.

4 DE STÖRSTA UTMANINGARNA FÖR DEN INRE SÄKERHETEN

En del av de största utmaningarna för den inre säkerheten under de närmaste åren beskrivs nedan. Det går att påverka den inre säkerheten positivt genom framsynta och effektiva förebyggande insatser. Att påverka den framtida utvecklingen kräver i allt fler fall samverkan, för en enskild aktör har mycket begränsade möjligheter till medinflytande i det globala och allt mer mångfasetterade samhället.

4.1 Marginalisering

Marginalisering är det största hotet mot den inre säkerheten. Arbetslöshet och andra problem som försvårar försörjningen, t.ex. djup skuldsättning, ökar inkomstskillnaderna, fattigdomen och risken för marginalisering. Dålig utbildning, avsaknad av nödvändig kompetens, inte minst kompetens för informationssamhället, och av fritidssysselsättningar höjer risken för marginalisering på arbetsmarknaden och i samhället. Marginalisering kan också ta sig uttryck i ett icke-engagemang i samhälleliga aktiviteter.

Att problem går i arv, dvs. att marginaliseringen sträcker sig över generationsgränserna, är ett ganska nytt och oroväckande fenomen i Finland. Vid marginalisering över generationsgränserna tar barnen över föräldrarnas livsstil och attityder. Marginaliserade föräldrar har mycket svag kapacitet att hjälpa sina barn och upptäcka faktorer som förstärker deras utanförskap när de själva har det svårt.

Bristande vuxenhet och föräldraskap fördjupar barns och ungas problem. Under de senaste åren har man klart kunnat se att problemen hopar sig: på ökad alkoholkonsumtion följer ekonomiska problem och försörjningssvårigheter, som i sin tur ofta resulterar i att omsorgen om barnen blir lidande. Alkoholkonsumtionen ökar risken för våld i hemmet och i nära relationer. Där det förekommer våld mellan föräldrarna, drabbar det ofta barnen också. Ett barn som utsätts för våld eller blir vittne till våld i hemmet löper en stor risk för att själv ta till våld.

Varje år försummar omkring 200 elever, eller ca 0,2 procent av årskullen, sin skolplikt och blir utan avgångsbetyg från grundskolan. Framtidsutsikterna för den här gruppen är svaga. Statistikcentralen

uppger att det i slutet av 2005 fanns 20 000 unga i Finland som inte hade arbete eller som inte gick på utbildning, som inte gjorde vapentjänst eller civiltjänst och som inte heller hade anmält sig som arbetslösa arbetssökande. I slutet av 2005 fanns det inemot 14 000 unga som inte hade avlagt någon alls examen efter grundskolan. Under de senaste åren har också Finland fått syn på fenomenet med ökad marginalisering bland unga män. Unga män utgör den största gruppen bland brottsoffer och brottslingar, precis som bland dödsfall och olycksoffer.

Den åldrande befolkningen blir allt större. Kring 2026 kommer var fjärde finländare att vara 65 år eller äldre. Speciellt kommer antalet mycket ålderstigna att öka, och kring 2030 antas de som fyllt 75 år vara dubbelt så många. Målet är att så många äldre som möjligt ska kunna bo kvar i sitt eget hem så länge som möjligt. Men det finns risk för att ensamheten ökar bland de äldre och den vägen också deras utanförskap. De äldre konsumerar klart mer alkohol än förr. Ensamhet, isolering inom hemmets fyra väggar och ett ökat alkoholbruk kan vara en farlig kombination för de äldre. Men tack vare ett bättre hälsotillstånd och bättre funktionsförmåga klarar sig de äldre på egen hand längre än förr.

4.2 Antalet olycksfall

Olycksfall är en av de fyra vanligaste dödsorsaken när det gäller finländare. Under de senaste åren har omkring sju gånger fler människor dött genom olycksfall hemma och på fritiden än i trafiken. Den största gruppen är halk- och fallolyckor. De har blivit allt fler sedan 1970-talet. Olycksfall genom alkoholförgiftning har också ökat. Däremot har färre barn dött genom olycksfall. I bränder omkommer årligen omkring 100 personer, vilket är ett högt tal i proportion till folkmängden i en internationell jämförelse.

Trenden för olycksfall i hemmet och på fritiden skiljer sig från trenden för trafikolyckor och arbetsolyckor, där den är sjunkande. En bidragande orsak är ett målmedvetet förebyggande arbete. Det är svårt att påverka människors beteende hemma och på fritiden. Hemmet är en privat sfär där möjligheterna till kontroll och normstyrning utifrån är mindre än i andra omgivningar. Olycksfall i hemmet och på fritiden orsakar inte bara mänskligt lidande utan betyder också avsevärda ekonomiska kostnader för kommunerna. De har uppskattats till omkring 4 miljarder euro per år. Olycksfallen inverkar också på arbetslivet genom ökad arbetsfrånvaro. Det finns en viss risk för att antalet olycksfall i hemmet och på fritiden blir ännu fler i framtiden.

Det kan finnas flera orsaker till att antalet olyckor och olycksfall ökar. Ökad marginalisering bidrar till fler olyckor och olycksfall. Ökade skillnader i förmögenhet inverkar på tryggheten i hemmet, i vardagen och på fritiden. De som det går sämre för känner också större otrygghet, antingen till följd av sin egen livsstil eller av externa orsaker.

Invandrarna och de etniska minoriteterna ökar i snabb takt. Invandrare kan sakna kunskap t.ex. om vad de ska göra när en olycka är framme. Också deras uppfattning om säkerhet i hemmet och på fritiden kan i vissa fall skilja sig från infödda finländares.

Man har ställt som mål att allt fler äldre ska kunna bo kvar i sitt eget hem så länge som möjligt. Men det blir problem om man inte samtidigt tar hänsyn till att det ska vara säkert för dem att bo och röra sig. Risken för att omkomma i en brand är speciellt stor för dem som har nedsatt funktions- eller iakttagelseförmåga t.ex. på grund av berusningsmedel eller mediciner eller psykiska eller fysiska sjukdomar eller försämrade funktionsförmåga på grund av hög ålder. Under de senaste åren har säkerheten för dem som är intagna på anstalt diskuterats mycket.

En del människor söker medvetet spännande upplevelser. En kombination av benägenheten att söka spännande upplevelser och ta risker och bristande säkerhetskompetens och riskmedvetenhet ökar antalet olycksfall och olyckor.

Ett slags inlärd hjälplöshet och bristande säkerhetskompetens har ökat. På ett praktiskt plan syns detta t.ex. i hur man hanterar eld och i många andra frågor som det tidigare ansågs självklart att ha kunskaper och färdigheter i. Praktiska kunskaper och färdigheter förs inte längre över från en generation till en annan på samma sätt som förr. Därför råkar män ut för många olycksfall i renoverings-, reparations- och servicearbeten. Bristande kunskaper och skyddsutrustning ökar olycksfallen.

Alkoholen är den största enskilda orsaken till olyckor och olycksfall. Ökad fritid och ökad alkoholkonsumtion betyder fler trafikolyckor, motionsolyckor, fall och bostadsbränder.

4.3 Relationerna mellan befolkningsgrupper

I framtiden kommer det i Finland att bo eller tillfälligt uppehålla sig allt fler människor som hör till olika etniska minoriteter. Det kommer sannolikt också att flytta in människor från allt fler olika kulturer och med olika religiösa övertygelser, av allt mer varierade skäl, för varierande perioder och med varierande utbildning och yrke. De flerkulturella inslagen öppnar upp nya möjligheter för Finland. Det beror på hela samhället – det politiska systemet, myndigheterna, näringslivet och medborgarna – hur väl man lyckas ta till vara potentialen och avvärja faktorer som kan urholka säkerheten.

Finland har i snabb takt blivit allt mer mångkulturellt. År 1990 bodde det i Finland något fler än 26 000 personer med något annat medborgarskap än finskt. År 2006 var de inemot 122 000, eller ca 2,5 procent av befolkningen. År 2007 var inflyttarna något fler än 25 000, alltså 12 procent fler än 2006. Andelen invandrare och etniska minoriteter är speciellt stor i de större städerna. I exempelvis Helsingforsregionen utgör de över 8 procent. Det ökade mångkulturella inslaget syns i vår dagliga omgivning. Vi kan ta skolan som exempel; den har med fart förvandlats till en mångkulturell institution. Det finns skolor i Helsingfors där redan närmare hälften av eleverna har invandrabakgrund. I flera länder i Europa har det mångkulturella inslaget ökat över en längre period, medan utvecklingen i Finland har gått snabbt. Senast samhället upplevde en liknande brytning var på 1960- och 1970-talen, då landet urbaniserades på mycket kort tid.

Finländarnas attityder till etniska minoriteter har bara småningom blivit positivare. Men trots att man kan tala om en positiv utveckling, har finländarna fortfarande delade meningar om etniska minoriteter. De som har en negativ inställning till utlänningar anser emellertid inte alltid att deras attityd är rasistisk, utan de beskriver den som ”klok försiktighet”. Skälen till de negativa attityderna är bristande kunskap om etniska minoriteter, deras kultur och religion. Man måste också räkna med att spänningarna mellan olika minoriteter kan öka.

Myndigheternas statistik ger en dystrare bild av den mångkulturella utvecklingen i Finland än attitydundersökningar. Antalet kontakter med minoritetsombudsmannen om diskriminering ökar år för år, precis som antalet polisanmälda misstankor om brott med rasistiska förtecken. Trenden är oroväckande, trots att det ökade antalet anmälningar kan bero på att vi nu har fler invandrare i Finland och att brottsoffren är mer benägna att kontakta myndigheterna. Undersökningar av latent brottslighet antyder att diskriminering och annan lagstridig behandling av etniska minoriteter

fortfarande inte anmäls till myndigheterna. Det är en utmaning inte bara att förebygga och följa upp brott utan också att göra människor mer benägna att anmäla dem.

Etniska minoriteter är i hög grad utsatta för risken att marginaliseras. Personer som hör till etniska minoriteter går mindre ofta än majoritetsbefolkningen på utbildning efter grundskolan och har svårare att hitta arbete. Orsaken till marginalisering är i många fall att de har blivit utsatta för rasistisk behandling eller brott. Man hittar ofta den här typen av marginaliseringsfaktorer i deras bakgrund som begår brott.

Om allt fler människor slås ut i samhället, kan det i värsta fall leda till hårdare attityder mot etniska minoriteter eller rentav till att det uppkommer isolerade subkulturer både bland majoritetsbefolkningen och bland etniska minoriteter. Det har sannolikt ännu inte uppstått sådana isolerade subkulturer i Finland. Men det som skett utomlands visar att etniska minoriteters marginalisering och utanförskap i samhället förr eller senare leder till problem med omfattande konsekvenser för hela samhället.

En framgångsrik integrering minskar risken för utslagning. I framtiden kommer integreringen att spela en allt större roll och målgruppen att bli allt mer varierad. Genom aktiv integrering kan man se till att de som kommer till Finland får all nödvändig information om det finländska samhället och därmed bättre förutsättningar för medverkan i samhället och arbetslivet. Integreringen kräver positiva attityder på arbetsplatser och i näromgivningen. Det är fråga om en dubbelriktad process där både inflyttarna och den bofasta befolkningen lär sig respektera varandra och leva tillsammans.

För att stödja integreringen och tillgodose etniska minoriteters grundläggande rättigheter är det viktigt med lika tillgång till myndighetstjänster. Men på många håll brister det fortfarande i kännedomen om kulturrelaterade fenomen, och den tid som står till buds för service är ofta otillräcklig för att meddela grundläggande information om det finländska samhället.

I framtiden är det angeläget att öka förtroendet mellan de viktigaste säkerhetsmyndigheterna, som polisen, räddningstjänsten och nödcentralsverket, och etniska minoriteter och att öka de ömsesidiga kunskaperna om varandra. Myndigheterna måste i framtiden snabbt och tillförlitligt kunna reagera när människor med någon annan bakgrund kallar på hjälp. En ökad dialog mellan myndigheter och etniska minoriteter är ett viktigt verktyg att utveckla verksamheten med.

4.4 Våld

I Finland begår man fortfarande nästan dubbelt så många uppsåtliga brott mot liv som i EU:s medlemsstater i snitt. Brottsligheten är högre bara i Baltikum, Rumänien, Bulgarien och Ungern. Fluktuationerna i antalet brott mot liv i Finland under de senaste åren beror huvudsakligen på växlingarna i antalet brott inom den verkliga problemgruppen i sammanhanget, nämligen alkoholiserade män. Under 2002–2006 har kvinnor fallit offer för brott mot liv i oförändrad omfattning. Offren för brott mot liv under denna tid var till 71 procent män och 29 procent kvinnor. Majoriteten av de brottsmisstänkta och offren för brott mot liv är missbrukare. De som begår brott mot liv har ofta andra våldsbrott i sin bakgrund. De som gör sig skyldiga till brott mot liv är mestadels inte förvärvsaktiva, helt oberoende av kön.

Under 2002–2006 dödades 28 barn under 15 år, fler än hälften av sin egen mor och något under 40 procent av sin far.

Misshandelsfallen har ökat i jämn takt under de senaste tio åren. Det finns risk för att våldet ökar på grund av avtrubning, ökad ojämlikhet, ökat våld i nära relationer, en berusningsorienterad kultur och den tekniska utvecklingen. Den tekniska utvecklingen skapar nya former av våld, som trakasserier, mobbning och sexuellt utnyttjande på nätet. Det är svårt att förebygga och bekämpa fenomenen för att det inte går att förutse dem. Den tekniska utvecklingen kan också leda till försvagade sociala kontakter och den vägen till brist på gemenskap, som i sin tur kan leda till ökat våld.

Urbaniseringen är en viktig faktor att räkna med när man bedömer utvecklingen av brottslighet och våld. I städerna är den sociala kontrollen, som är en central faktor i samband med brottslighet, ofta svagare än på landsbygden. Inflyttningen till tillväxtcentren har varit snabb och beräknas fortsätta också under de kommande åren. Urbaniseringen i Finland fick fart på 1960-talet. År 1970 bodde mer än hälften av befolkningen i städerna. Nu ligger urbaniseringsgraden kring 66 procent och beräknas nå 80 procent kring 2020. Det betyder att det i stadsregioner bor mer än en miljon fler människor än nu.

4.5 Storolyckor

Risken för storolyckor är större än förut. Bland särskilt stora olyckor märks katastrofer till havs som antar stora samhälleliga proportioner, omfattande stormskador till följd av extrema väderfenomen, snabbt framväxande och omfattande olyckor som involverar farliga ämnen i bosättningscentra och omfattande avbrott i energiförsörjningen.

Inom sjöfarten är risken för en storolycka ständigt närvarande och växer ju mer transportererna ökar. Riskerna är speciellt stora med de ryska oljetransportererna och passagerarfartygstrafiken över Finska viken. Risken för fartygskollisioner och snabba omslag i väderförhållandena, som stormar, kan försämra säkerheten till sjöss.

I dag transporteras det omkring 140 miljoner ton råolja per år på Finska viken. Det är fullt möjligt att oljetransportererna överskrider 200 miljoner ton redan före 2010. Oljetransportererna förväntas öka och det beräknas att de 2015 redan kan ligga kring 250 miljoner ton. År 2006 transporterades det 110 miljoner ton gods genom finländska hamnar. Av denna volym utgjorde råoljan 26 miljoner ton. Finska vikens natur och dess särdrag och mångfald gör miljön mycket sårbar. Vid en stor oljeskada kan flera hundra kilometer strandlinje drabbas av olja. De ekonomiska skadorna av en oljeolycka kan stiga till miljarder euro.

Klimatförändringarna kommer att bidra till allt fler extrema väderfenomen med ett ökat antal naturkatastrofer som följd. I ett globalt perspektiv orsakas 80–90 procent av storolyckorna av naturkatastrofer, som översvämningar och stigande havsvattenstånd, stormar, torka, värmeböljor och jordbävningar. Vädret och väderomslagen har spelat en viss roll vid en rad allvarliga olyckor också hos oss, som trafikolyckan i Konginkangas och en del olyckor till havs visar.

Också Finland måste räkna med att naturkatastrofer och väpnade konflikter kan ge upphov till allvarliga humanitära kriser, med konsekvenser som flyktingskap och behov av internationella biståndsinsatser i krisområden.

4.6 Samhällets sårbarhet

Systemiska risker ökar samhällets sårbarhet i betydande grad. Med systemiska risker avses omfattande risker med tekniska system. De drabbar samhällsviktiga system, som hälso- och sjukvård, transporter, el- och värmeproduktion, vatten- och avloppssystem och telekommunikationer. Det som gör systemiska risker besvärliga är att de är svåra att hantera med traditionella riskhanteringsmetoder. Tekniken och användaren möts inte nödvändigtvis, man förstår inte att använda tekniken på rätt sätt och inser inte vad fel som användaren gör kan leda till. Det är ofta omfattande infrastrukturer som drabbas, med en dominoeffekt som följd. Sannolikheten för en dominoeffekt är liten, men om den blir verklighet är konsekvenserna betydande. Det är också i många fall svårt eller rentav omöjligt att definiera riskägaren. Ett system kanske ägs av en utländsk eller privat aktör, och då har ägaren inte alls samma intresse av att se till att systemet fungerar eller att det finns ett fungerande reservsystem. Stora ekonomiska intressen kan stå på spel, och de inverkar också på hur man ser på säkerhetsfaktorerna. Tekniska produkter med bred användning kan också utgöra en systemisk risk.

Systemiska risker är ett växande hot mot den inre säkerheten. Säkerhetsmyndigheterna utnyttjar i stor utsträckning högteknologiska system, som kan vara privatägda. Avbrott i tillförseln av el och värme eller störningar i tillgången på dricksvatten kan mycket snabbt leda till kris. Ju mer komplicerat samhället blir, desto viktigare är det att vara förberedd för störningar under normala förhållanden.

4.7 Gränsöverskridande brottslighet

Den organiserade brottsligheten har ökat i ett längre tidsperspektiv. Det mest oroväckande är att den grova professionella brottsligheten har fått ett så starkt fotfäste och samtidigt knutit nya samarbetskontakter i utlandet, främst Ryssland. Estniska organiserade ligor är fortfarande finska brottslingars främsta samarbetspartners, när det gäller både narkotikabrottslighet och många andra typer av brottslighet. I Finland finns det också fler bevis än någonsin på utifrånstyrd internationell organiserad brottslighet, som transitering av narkotika och andra förbjudna ämnen och illegala varor, olaglig invandring, koppleri, spridning av förfalskade eurosedlar eller utländska egendomsbrott i Finland.

Befolkningens åldrande antas minska den så kallade sedvanliga brottsligheten i den takt de brottsbenägna åldersgrupperna minskar. Däremot inverkar åldrandet mindre på hur den organiserade brottsligheten och professionella brottsligheten i övrigt utvecklas.

I framtiden hotas säkerheten i företagens verksamhet av organiserad brottslighet som i allt högre grad utnyttjar laglig affärsverksamhet för att begå brott. Hotet är avsevärt i ett internationellt perspektiv, och vissa iakttagelser om dess förekomst har gjorts också i Finland. Det finns ligor som kopplar sin formellt lagliga företagsamhet till vissa former av ekobrottslighet som typiskt förekommer i byggbranschen, som fakturafusk, skattebedrägerier och förmedling och exploatering av bolag med kort livscykel och svart arbetskraft.

Den olagliga migrationen till EU fortsätter med oförminskad styrka och den är i allt högre grad kopplad till internationell organiserad brottslighet, som människosmuggling och människohandel. EU:s utvidgning har än så länge inte ökat människosmugglingen och den olagliga migrationen till Finland och genom Finland till andra delar av unionen. Olaglig migration går allt oftare hand i hand med avsaknad av varje slag av resehandlingar och därför är migranternas identitet svår att fastställa.

I Europeiska unionen är detta det främsta hindret för att avvisa en person. Den fria rörligheten mellan Schengenländerna har genomförts. EU och Ryssland har avtalat om betydande viseringslättnader sinsemellan. Det ger ökade möjligheter att missbruka systemen för olaglig invandring.

4.8 Internetbrottslighet

Det har uppstått en brottslig infrastruktur av betydande dimensioner på webben. I många fall spiller Internetbrottsligheten över på flera staters territorium. Brottsliga ligor opererar över statsgränserna på jakt efter dataegendom som lätt kan förvandlas till pengar, som kreditkortsupplysningar eller användarkoder för nättjänster.

Internetbrottsligheten kan delas in i tre grupper enligt modus operandi. Till *brott som enbart förekommer på webben* hänförs t.ex. dataintrång, samordnade överbelastningsattacker och s.k. identitetsstölder med hjälp av sabotageprogram. De är ett hot mot de tekniska systemens funktion och kan äventyra sådana kritiska basfunktioner i samhället som är beroende av dem.

Internetbrottsligheten kan ha med *olagligt innehåll* att skaffa, som uppvigling till rashat, utläggning av material om sexuellt utnyttjande av barn eller spridning av upphovsrättsligt skyddat material. På webben förekommer *sedvanliga brott*, som bedrägerier och förfalskningar, som avser att skapa ökad effektivitet och större ekonomisk lönsamhet. Dessutom möjliggör de för brottslingen att sopa igen spåren efter sig. Datorer, dataöverföringsnät och olika slag av terminaler är nästan alltid involverade i ekonomisk brottslighet och många andra typer av sedvanliga brott. Webben utnyttjas också för kontakter mellan brottsliga ligor, för att förbereda brott, rekrytera olaglig arbetskraft, transportera egendomsmassor och för terroristiska syften.

Just nu finns det ingen exakt statistik om Internetbrottslighet. Antalet polisanmälningar och utredda brott ger inte en riktig bild av den totala Internetbrottsligheten. Den dolda brottsligheten antas vara omfattande. Kommunikationsverkets enhet CERT-FI har samlat in statistik som inte direkt beskriver hur de brottsliga fenomenen har utvecklats. CERT-FI har gjort den iakttagelsen att det inte har skett någon förändring i antalet smittor från saboterade koder trots att vi har allt fler bredbandsanvändare.

Datasäkerhetsbrottsligheten är ett stort hot mot företagens informationskapital, effektivitet och konkurrenskraft. Företagen är dåliga på datasäkerhetsrisker och datasäkerhet över lag. Ett datasäkerhetsproblem som allt oftare dyker upp är att kontorsprogrammets sårbarhet utnyttjas för företagsspionage. I den takt nätserviceföretag har kunnat erbjuda bättre skydd har brottsligheten flyttat över till sämre skyddade klienters apparater. Nästa utvecklingsfas i Internetbrottsligheten kommer att föra med sig attacker mot nya klienter, som kapning av programsessioner för elektroniska tjänster och identitetsstölder i massiv skala.

4.9 Terrorism och våldsamt radikaliserings

Terrorismen är ett gammalt fenomen som förekommit genom historien. De mest uppmärksammade terroristaktionerna på 2000-talet skiljer sig från tidigare genom att de har riktat in sig på så kallade mjuka mål och att de har krävt en mängd fler dödsoffer. Merparten av offren är helt vanliga människor. Därmed har terroristhotet blivit en del av vår vardag, inte minst i de länder som direkt hotas av terrorism.

Finland är just nu inte direkt hotat av terrorism. Förfaranden som upplevs som kränkande kan öka extremistgruppers fientlighet mot samhället och i vissa fall påskynda framväxten av radikalism som resulterar i terrorism. Hotbilden är att hela Europa ses som en enda aktör och att våld är berättigat mot denna aktörs intressen. Också enskilda icke-statliga aktörers handlingar kan mycket snabbt och oförutsett höja ett enskilt lands profil som mål för terroristiska grupper och personers aktioner. Som exempel kan nämnas krisen med Muhammedkarikatyren i Danmark, som antog helt oväntade proportioner och rentav tjänade som huvudmotiv för ett terroristiskt anslag i Tyskland.

Finland kan i framtiden komma att utsättas för ett ökat terroristhot på grund av vårt deltagande i internationella krishanteringsoperationer. Extrema islamister har på sina ljud- och videoband hotat allt fler västländer som deltar i internationella operationer. Det är inte alltid så att de grupper som uttalar hotelser har beredskap eller kapacitet att fullfölja sitt hot. Det är viktigare att ett offentligt uttalat hot fäster uppmärksamheten på själva saken.

5 GEMENSAMMA MÅL OCH INSATSER FÖR ATT FÖRBÄTTRA DEN INRE SÄKERHETEN

5.1 Hur vi kan förebygga marginalisering och bekämpa alkoholrelaterade problem

Marginalisering har i många fall samband med långvarig arbetslöshet, försörjningsproblem, missbruk och mentala problem. Tillsammans kan de skapa en härva av problem som resulterar i marginalisering. För att bryta en sådan ond spiral krävs det samtidiga insatser på ett tidigt stadium från flera olika aktörer. För att undvika marginalisering är det viktigt med förebyggande socialarbete, tidigt ingripande i barns och ungas problem, integrering av invandrare och tillgång till missbrukar- och hälsovårdstjänster.

Familjevelfärd och ett fungerande föräldraskap är viktiga faktorer som förebygger marginalisering. Familjernas situation har förändrats på många sätt. Det har uppstått nya familjeformer, jäktet har ökat och föräldrarollen är mer konfliktfylld än förr. Det finns inte längre någon etablerad föräldramodell eller föräldraroll. Samhället har förändrats och skyddet från näromgivningen har försvagats och det gör att föräldrar allt oftare behöver samhällets stöd i föräldraskapet.

Alkoholkonsumtionen har ökat på 2000-talet. Enligt preliminära statistiska uppgifter uppgick alkoholkonsumtionen 2007 till 46 miljoner liter alkohol i absoluta termer. Konsumtionen har gått upp med 15 procent från 2003. Tillgång och pris är de faktorer som mest påverkar konsumtionen.

Våld, olycksfall och olyckor är i de flesta fall alkoholrelaterade. En stor del av dem som begår brott mot liv och av brottsoffren är alkoholpåverkade vid brottstillfället. Under 2003–2005 ökade antalet förolyckade på grund av alkoholförgiftning med 36 procent, och 2006 dog 575 personer i alkoholförgiftning. År 2006 var nästan fyra av tio förolyckade alkoholpåverkade. Det året omkom 126 personer i bränder som till 70 procent involverade berusade människor. Alkoholen var med i bilden i vart tredje dödsfall i trafiken. I vart femte dödsfall i trafiken som involverade cyklister och fotgängare var alkoholen med i bilden.

Insatser

1. Alkoholskatten ska höjas så att målet tillsammans med andra tillgängliga medel är att få den totala alkoholkonsumtionen ner till nivån 2003 eller ännu lägre. Höjningsbehovet bedöms årligen. *Ansvarig myndighet: Finansministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet. Tidsplan: 2008-2011*
2. **Aktörerna inom säkerhetsområdet ska utvidga och förstärka sina insatser för tidigt ingripande** för att förebygga att barn och unga marginaliseras och rekryteras för brottslig verksamhet. Det ska utredas vilka möjligheter aktörerna har att ta initiativ till tidigt ingripande och nya handlingsmodeller ska tas fram. De ska få bättre inskolning i metoder för tidigt ingripande. Tvärfackliga modeller för tidigt ingripande ska införas nationellt, som modellerna Ankkuri, Valomerkki och Tulipysäkki. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: social- och hälsovårdsministeriet, utvecklingscentralen för social- och hälsovården Stakes, yrkeshögskolor. Tidsplan: 2008–2011.*

3. I alkohol- och missbrukarupplysning ska inte bara **hälsorisker utan också olycksfallsrisker och andra risker lyftas fram**. *Ansvarigt ministerium: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, alkoholprogrammet, Stakes, Centralen för hälsofrämjande, missbrukarkontaktpersoner i kommunerna. Tidsplan: 2008–2011.*
4. **Olycksfall i berusat tillstånd ska tas upp som en säkerhetsrisk** i inskolningen av olika yrkesgrupper. I de boendevalternativ som erbjuds missbrukare ska olycksfallsrisken beaktas, liksom också vägledning i säkert boende. *Ansvarigt ministerium: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, miljöministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands Kommunförbund, branschorganisationer. Tidsplan: 2008–2011.*
5. Försvagad gemenskap i glesbygderna skapar utanförskap och otrygghet. **Gemenskapen ska förstärkas** genom ökat samarbete mellan myndigheter och organisationer och främjad byverksamhet och nya serviceformer som säkrar tillgången till centrala säkerhetstjänster. *Ansvarigt ministerium: inrikesministeriet. Medverkande parter: social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, statens regionalförvaltning, branschorganisationer. Tidsplan: 2008–2015.*
6. **Verksamheten i ungdomsverkstäder ska utvecklas i hela landet**, och unga utan arbete och utbildning som inte nås av Arbetskraftsbyråernas service ska i allt större omfattning engageras i verksamheten. *Ansvarig myndighet: undervisningsministeriet. Medverkande parter: arbets- och näringsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet. Tidsplan: 2008–2011.*
7. **Frivilligorganisationer ska ges en chans att arbeta** för att förebygga att unga marginaliseras. Målet är att ge alla unga en möjlighet att bedriva en hobby som kan bidra till att integrera dem i samhället och bereda väg för deras samhällsengagemang. *Ansvariga parter: organisationer. Medverkande parter: inrikesministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: 2008–2011.*

5.2 Utbildning och kompetensutveckling

Att bevara kompetensen är en fortgående utmaning. Förändringarna i samhället och säkerhetssituationen återverkar snabbt på den inre säkerheten och kräver fortgående inläring. Genom utbildning och kompetensutveckling kan man bidra till att minska våld, olyckor och olycksfall och höja beredskapen inför storolyckor.

Insatser

1. Det ska ingå i den grundläggande utbildningen att alla elever avlägger ett prov för ett **säkerhetskort** som bevis på att de har de nödvändiga kunskaperna och färdigheterna att bedöma risker i sitt dagliga liv och agera vid olyckor och olycksfall. *Ansvariga myndigheter: social- och hälsovårdsministeriet utarbetar ett förslag, UTBILDNINGSSTYRELSEN ordnar med utbildningen. Medverkande parter: inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet, undervisningsministeriet, Kommunala arbetsmarknadsverket. Tidsplan: förslaget bereds 2009, genomförs 2010–2014.*

2. **Myndigheternas kompetens i frågor som anknyter till våld ska utvecklas enligt följande:**

- **Kunskap om våld och hur våld ska tacklas, hur offren hänvisas till nödvändiga stödtjänster och hur myndigheterna samarbetar ska integreras i grundexamina på alla utbildningsstadier (polis, socialarbete, hälso- och sjukvård, rättsväsende, förskolefostran, ungdoms- och undervisningsväsende). I den grundläggande utbildningen i branscher där våld i arbetet förekommer (sociala området, hälso- och sjukvård, tjänster, undervisning och transporter) kompletteras läroplanerna med avsnitt som behandlar våld och hur det ska hanteras. *Ansvarig myndighet: undervisningsministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund, branschorganisationer. Tidsplan: planering 2009, genomförande 2011.***
- **Kompetensen att identifiera hedersrelaterat våld och att bistå offren ska förbättras genom utbildning för de centrala myndigheterna. Skolan spelar en viktig roll för att man redan på ett tidigt stadium ska upptäcka symptom och kunna ingripa i dem. Aktörerna ska samarbeta och utbyta information för att förebygga fenomenet. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Utbildningsstyrelsen, organisationerna. Tidsplan: 2008–2011.***
- **Effektivare åtgärder ska vidtas för att förebygga omskärelse av flickor, som är förbjuden i vår strafflag, genom insatser redan innan misstanken vaknar om att en flicka löper risk för omskärelse. Utbildningen ska göras effektivare och riktas till olika yrkesgrupper och tvärfackliga grupper i hela landet för att inskräpa betydelsen av samarbete. Utbildning riktas framför allt till hälso- och sjukvårdspersonal, socialarbetare, barnskyddsspecialister och daghems- och skolpersonal. Åtgärder mot och behandling av omskärelse av flickor ska integreras i grundutbildningen för de här grupperna. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: undervisningsministeriet, inrikesministeriet, organisationer. Tidsplan: fortlöpande.***
- **Kompletterande utbildning ordnas regionalt för alla myndigheter och organisationer som kommer i kontakt med offren. I branscher med risk för våld i arbetet ordnas kompletterande utbildning på de enskilda arbetsplatserna. Chefer och personal inom det sociala området och hälsovårds- och undervisningsväsendet ska få utbildning i personalsäkerhet och förebyggande av våld i sitt arbete. Särskild uppmärksamhet ska ägnas beredskapen att möta våld i arbetet för dem som arbetar med klienter, olika modeller för att organisera arbetet så att det förebygger våld samt utvärdering och genomgång av våldsincidenter på arbetsplatsen. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: arbets- och näringsministeriet, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen, branschorganisationer. Tidsplan: 2008–2011.***
- **Barn ska genom säkerhetsupplysning ges bättre beredskap att skydda sig själva mot sexuell utnyttjande och grooming i elektronisk kommunikation i medierna. Säkerhetsupplysning ska integreras i grundutbildningen för lärare och barnträdgårdslärare, grundskolans läroplan och planen för förskoleundervisning. Interaktiva elektroniska kommunikationsmedier ska integreras i säkerhetsupplysningen och material tas fram för professionella i olika branscher, föräldrar, vårdnadshavare och andra pedagoger. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: undervisningsministeriet, kommunikationsministeriet, Utbildningsstyrelsen, Finlands Kommunförbund, branschorganisationer. Tidsplan: 2008–2011.***

- Ett brett nationellt upplysningsprogram mot aga av barn ska läggas upp. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, organisationer, Stakes. Tidsplan: 2009.*
3. I den yrkesinriktade utbildningen i olika branscher ska det ses till att **de studerande får en samlad uppfattning och grundläggande färdigheter för att främja och planera säkerheten** i sitt yrke. En framställning och ett förslag om utbildningens centrala innehåll ska utarbetas i samarbete inom området och läggas fram för undervisningsministeriet. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet förbereder en framställning, Utbildningsstyrelsen förbereder ändringar i utbildningen. Medverkande parter: inrikesministeriet, undervisningsministeriet. Tidsplan: förslaget 2009, ändringar i utbildningen 2010–2014.*
 4. **Trafikundervisningen ska synliggöras i den grundläggande utbildningen**, dels genom integrering i olika ämnen, dels som ett element i läroämnet hälsokunskap när läroplansgrunderna för andra stadiet ses över samt i lärarutbildningen. *Ansvarig myndighet: kommunikationsministeriet, ändringar i utbildningen Utbildningsstyrelsen. Medverkande parter: undervisningsministeriet, Trafikskyddet. Tidsplan: 2010–2014.*
 5. **Det ska utredas i vilken utsträckning utbildningsinnehållen vid läroanstalter som utbildar aktörer inom området inre säkerhet** (räddningstjänst, polis och gränsbevakning) **är sinsemellan kompatibla** och vilka möjligheter det finns till gemensamma utbildningsavsnitt om storolyckor och förebyggande av miljöförstörelse. Utbildningssamarbetet med försvarsförvaltningen och sjöfartsläroanstalter ska byggas ut. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, regionala räddningsverk, organisationer. Tidsplan: 2009.*
 6. **Ett gemensamt nationellt program för säkerhetsövningar ska läggas upp** för att förbättra utbildning och övningar i beredskap för storolyckor. Det ska undersökas om det går att slå ihop de nuvarande övningarna så att det vid åtminstone en rikstäckande övning är möjligt att med regelbundna mellanrum kontrollera hur den riksomfattande, regionala och lokala ledningen och samverkan mellan olika förvaltningar fungerar också vid storolyckor och bekämpning av miljöskador. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: statsrådets kansli, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, lokala räddningsverk, Finlands Kommunförbund, organisationer. Tidsplan: 2009.*

5.3 Utveckling av forskningen i den inre säkerheten

En arbetsgrupp för sektorsforskning rapporterar att förvaltningsområdenas forskningsutgifter 2005 var totalt 506,7 miljoner euro, men där ingår inte finansiering av universiteten. Säkerhetsforskningen var uppskattningsvis 60 miljoner euro 2006. Finansieringen fördelades mellan statsrådets kansli, utrikesministeriets, justitieministeriets, inrikesministeriets, försvarsministeriets och social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområden. Största delen av den beräknade forskningsvolymen innehåller dock inte verksamhet som definieras som sektorsforskning. I rapporten togs den svaga finansieringen av forskning i den inre säkerheten upp. Besluten om resurser för de forskningsobjekt som läggs fram i programmet för den inre säkerheten ingår i finansieringen av sektorsforskningen.

Forskningen i den inre säkerheten har varit mycket blygsam och splittrad. Det har varit svårt att få en helhetsuppfattning om de viktigaste säkerhetstrenderna och olika åtgärders effektivitet. Det behövs forskningsbaserad kunskap om hur den inre säkerheten har utvecklats över lag och forskningsdata som väger in nya hotbilder från olika områden till underlag för beslut om hur den inre säkerheten ska utvecklas. Den pågående reformen av sektorsforskningen ger vissa möjligheter att förbättra forskningen.

För att konkurrenskraften ska kunna höjas genom bättre säkerhet inom företagssektorn krävs det kunskaper både om de viktigaste säkerhetshoten mot företagen och om hur säkerheten inverkar på konkurrensen, liksom kunskap och kompetens för att höja säkerheten i företagssektorn såväl i Finland som utomlands. Kunskaper och kompetens bör stå på minst samma nivå som i våra viktigaste konkurrentländer, eller vara ännu bättre. Säkerhetstillämpningar kan allt mer bli en starkhet för finländska företag och nya företag och innovationer kan uppstå genom att utnyttja dem. De nya säkerhetstekniska tillämpningarna kan användas t.ex. för att höja säkerheten i företag som arbetar i nätverk och i ensam- och distansarbete. Det behövs mer kunskaper om varors och tjänsters säkerhetsegenskaper och om hur affärsverksamhet ska skyddas inte minst i de logistiska kedjor som an knyter till datasystem och datanät, säkerheten i företagssektorn i Ryssland, Asien och högriskländer samt företagsverksamhet och utrikeshandel.

Insatser

1. Det ska finnas **tillgång till adekvat information om hur våld kan motarbetas** och man ska ta fram ett system för våldsindikatorer och samordna forskningen kring våld. Offerundersökningar ska göras regelbundet och anvisas permanent finansiering. Systemet för uppföljning av brott mot liv ska permanentas. Dessutom ska brott mot liv när det gäller kvinnor, barn och unga undersökas, och det ska klarläggas hur väl servicekedjan fungerar vid brott mot liv. *Ansvarig myndighet: justitieministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Rättspolitiska forskningsinstitutet, Stakes, Polishögskolan. Tidsplan: 2009, därefter permanent.*
2. **En öppenvårdsstatistik** är under beredning och den ska **kompletteras med uppföljning av olycksfall och våld** för att säkerställa att uppföljningen är heltäckande. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: Stakes, Folkhälsoinstitutet. Tidsplan: 2008.*
3. Problemen med att avslöja **ekobrott och miljöbrott**, med brottsutredning och med åtals- och straffpraxis ska utredas utifrån hur effektiv bekämpningen av organiserad brottslighet är, och nödvändiga åtgärder vidtas för att undanröja dem. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande: finansministeriet, justitieministeriet. Tidsplan: 2009.*
4. **Nivån på säkerhetsforskningen ska lyftas upp till samma nivå som i våra konkurrentländer** genom samarbete med näringslivet om ett gemensamt program där säkerheten i informationssystem och datanät, i företagsverksamhet i Ryssland, Asien och högriskländer och i företagens och utrikeshandelns logistikkedjor tas upp. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands näringsliv, Centralhandelskammaren. Tidsplan: 2013.*

5.4 Bättre situationsbilder

En tillförlitlig situationsbild är grunden för ett fungerande ledningssystem. Utöver en situationsbild i realtid behövs det en framsynt och heltäckande omvärldsanalys. Vid sidan av sektorsspecifika situationsbilder ska statsrådet fortsätta med att utveckla situationsbilder som planerat. Detta arbete ska ingå i genomförandet av strategin för trygga av samhällets vitala funktioner.

Insatser

1. **Inom regionalförvaltningen upprättas ett tväradministrativt system för upprättande av situationsbilder** som ska samverka med centralförvaltningens system och stödja lokalförvaltningen. *Ansvarig myndighet: statsrådets kansli. Medverkande parter: finansministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: från 2009.*
2. **Arbetet med att lägga upp en framsynt situationsbild för regional- och lokalförvaltningen ska stödjas** genom en rikstäckande tematisk rapport om säkerhetsläget som utarbetas minst två gånger per år. *Ansvarig myndighet: statsrådets kansli. Medverkande parter: inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: situationsbild i februari och september, i övrigt efter behov.*
3. **Näringsliv och företag ska få bättre beredskap att hantera störningar och kriser** med hjälp av en situationsbild om svåra störningar och olyckshot mot företagens kontinuitet. Den ska upprättas två gånger om året för näringslivets och företagens behov. *Ansvarig myndighet: statsrådets kansli. Medverkande parter: finansministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Försörjningstrygghetscentralen, Finlands Bank, branschorganisationer. Tidsplan: situationsbild i februari och september, i övrigt efter behov.*

5.5 Bättre säkerhetsplanering på lokal nivå

Säkerhetsplanering på lokal nivå betyder att programmet för den inre säkerheten genomförs lokalt. Nationella mål samordnas med den information som analyser av det lokala säkerhetsläget ger. I det första programmet för den inre säkerheten drogs riktlinjer upp för hur den lokala säkerhetsplaneringen ska utvecklas. Inrikesministeriet lade i sin rapport Utvecklingen av det lokala säkerhetsarbetet (19/2006) fram förslag till insatser för att vidareutveckla säkerhetsplaneringen. De började genomföras hösten 2006.

Syftet med lokal säkerhetsplanering är att höja säkerheten genom att få ner antalet olyckor, olycksfall, brott och störningar och öka känslan av säkerhet. Den kommunala ledningen ska tillsammans med polisledningen och ledningen för den regionala räddningstjänsten gå i spetsen för säkerhetsplaneringen. Utöver myndigheter ska också organisationer och näringsliv delta i samarbetet. Arbetet kommer att börja med en analys av den lokala säkerhetssituationen som ska publiceras och som lokalinvånare och företag sedan får kommentera. Därefter läggs en säkerhetsplan upp med mål för hur säkerheten ska förbättras lokalt samt praktiska åtgärder och ansvariga myndigheter. Planen ska behandlas i fullmäktige, som också regelbundet följer upp genomförandet. Säkerhetsplanen ska verkställas i samverkansgrupper. Genomförandet följs upp och

man går ut med information om genomförandet i lokala medier. Planen ska ses över varje fullmäktigeperiod så att de tillträdande nya fullmäktige antar en justerad plan i början av sin mandatperiod.

Målet är att de fullmäktige som tillträder i början av 2009 ska behandla de säkerhetsplaner som lagts upp enligt riktlinjerna i arbetsgruppsrapport 19/2006. Alla kommuner ska fram till slutet av 2009 ha en kommunspecifik säkerhetsplan av ny modell eller en plan med ännu bredare täckning. Frivilligorganisationer spelar en viktig roll lokalt, regionalt och nationellt i att förstärka den interna säkerheten. Det är angeläget att de medverkar i planering, genomförande och utvärdering i framtiden. Organisationerna ska främja medborgarnas aktiva engagemang för att förbättra sin egen och näromgivningens säkerhet. I beredningen av lokala säkerhetsplaner är det speciellt angeläget att ta till vara organisationernas erfarenheter och praxis när det gäller utvecklingsarbete. Deras kunskaper om goda förfaranden och god praxis bör spridas i samverkan med övriga aktörer.

Säkerhetstjänsterna i glesbygder utreddes 2006. Utifrån utredningen lades riksomfattande och länsvisa insatsförslag fram för att trygga tjänsterna. För säkerheten i glesbygder är det mycket viktigt att det finns en lokal säkerhetsplanering och att man förutser problem, utvecklar en egen beredskap och tryggar tillgången till basala tjänster. Byverksamhet spelar en viktig roll för att bevara säkerheten och en känsla av trygghet. Organisationer och frivillig verksamhet får en accentuerad roll i glesbygderna.

I mindre tätorter och i glesbygder är avtalsbrandkårer betydande producenter av operativa räddningstjänster i samråd med de regionala räddningsverken. Utifrån avtal med räddningsverken sköter avtalsbrandkårerna 40 procent av räddningstjänstens utryckningar. Avtalsbrandkårernas regionala utryckningsuppdrag täcker in omkring 95 procent av hela Finlands areal. Omkring 45 procent av befolkningen är bosatta inom de områden som avtalsbrandkårerna har hand om. Avtalsbrandkårerna består av personer som ingått personliga avtal eller personer som är medlemmar i brandkårsföreningar som ingått brandkårsavtal. Deras verksamhet i glesbygderna kan komma att ställas på spel för att det på grund av utflyttning och åldrande finns allt färre larmberedda medlemmar.

Insatser:

1. Den nya typen av lokala säkerhetsplaner ska behandlas av fullmäktige senast inom 2010. I planerna ska myndigheter och organisationer avtala om gemensamma insatser för att förebygga och bekämpa brott, störningar, olyckor och olycksfall. Under denna programperiod kommer man att befatta sig framför allt med **våld och olycksfall. Mål och insatser för att bekämpa alkoholrelaterade skador ska ingå** i säkerhetsplanerna. **Olika säkerhetsområden ska integreras i den lokala säkerhetsplaneringen på ett heltäckande och smidigt sätt** (t.ex. produkt- och trafiksäkerhet och förebyggande av olyckor inom social- och hälsovården). **Näringsliv och organisationer ska i största möjliga omfattning engageras** i den lokala säkerhetsplaneringen. I planerna ska också **etniska minoriteters säkerhet** vägas in och deras åsikter höras på lämpligt sätt. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, Finlands Kommunförbund, organisationer. Tidsplan: 2012.*
2. Länsstyrelserna har spelat en viktig roll i att främja det tväradministrativa samarbetet om den inre säkerheten och i att stödja den lokala säkerhetsplaneringen och säkerhetsarbetet. **Ett fortsatt tväradministrativt samarbete om den interna säkerheten ska säkerställas i**

samband med reformen av den regionala förvaltningen. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, länsstyrelserna. Tidsplan: 2010.*

- 3. Säkerhetsplaner för enskilda byar ska integreras i byplaner**, med en beskrivning av hur säkerheten i byarna ska tryggas. Byarnas säkerhetsplaner ska beaktas i kommunernas säkerhetsplaner. Säkerhetsplaneringen i byarna ska stödjas och främjas för att trygga säkerhetstjänsterna i glesbygder. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: Suomen kylätoiminta ry, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet, Finlands Kommunförbund, lokala räddningsverk. Tidsplan: 2008–2011.*
- 4. Tillgången till säkerhetstjänster i glesbygder ska tryggas.** Ansvariga vid brandkårerna ska engageras i lokal säkerhetsplaneringen och den vägen också i säkerhetsutbildning. Därmed kommer brandkårerna att utgöra ett viktigt lokalt säkerhetsmoment. I sin egenskap av säkerhetscentra kan brandkårerna ge lokalbefolkningen utbildning i inledande släckning, eldarbete och annat som har med den interna säkerheten att göra. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: länsstyrelserna, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, lokala räddningsverk, organisationer. Tidsplan: 2011.*
- 5. Avtalsbrandkårernas verksamhetsbetingelser ska förbättras** när räddningsslagen ses över. Samarbetet mellan yrkesbrandkårer och frivilliga brandkårer ska förstärkas. Det ska undersökas om brandkårernas utryckningsuppdrag och arbete kan samordnas bättre och hurdana andra alternativ det finns att stödja avtalsbrandkårernas verksamhet. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: länsstyrelser, lokala räddningsverk, branschorganisationer, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: 2010.*

5.6 Hur säkerhetsaspekter ska integreras i planering av den bebyggda miljön

En säker miljö är ett centralt mål inom samhällsplaneringen. Det ska inte få finnas områden i omgivningen där man undviker att röra sig eller uppehålla sig av rädsla för att bli utsatt för brott. Olyckor kan förebyggas genom omsorgsfull planering. Det är typiskt för problemmiljöer att där finns ett brett spektrum av missförhållanden, som usla boendeförhållanden, dålig service, byggnader i förfall och att trivseln är låg. Inte minst kvinnor, äldre, barn, etniska grupper och invandrare undviker lokaler och områden där de känner sig hotade. Rädslan för att utsättas för brott urholkar livskvaliteten, ett områdes anseende, den lokala sysselsättningen, fastighetsvärdet och affärsverksamheten. En säker miljö spelar en stor roll för företagets etableringsbeslut och därmed är säkerheten förknippad med den regionala och nationella konkurrenskraften.

Dålig planering kan bidra till våld, egendomsbrott, ordningsproblem, ofog, olyckor och olycksfall. En god miljö karaktäriseras av att den känns trygg, och den är också trygg i ljuset av statistiken. Undersökningar visar att en omgivning som känns otrygg och stökig ökar sannolikheten för brott, olyckor och olycksfall. En trygg omgivning bidrar till gemenskap och engagemang och förebygger den vägen marginalisering. Den ökande äldrebefolkningen och hemmavården ställer nya krav på hur byggnader och bostadsmiljöer måste planeras för att olyckor ska kunna undvikas.

Säkerhetsaspekter bör integreras mer systematiskt i all samhällsplanering och allt byggande. Det behövs mer allmänna råd och utbildning för arkitekter, samhällsplanerare och byggare för att

säkerhetsaspekter ska vägas in i markanvändningsplanering, stadsplanering och byggnadsplanering, liksom i boendemiljöer, företagskoncentreringar och trafik. Invånare och andra som utnyttjar omgivningen måste engageras bättre i planeringen.

Det finns gott om forskningsdata, både inhemska och speciellt utländska, om hur säkerhetsaspekter integreras i säkerhetsplaneringen. Men problemet är att informationen är splittrad och svårtillgänglig och svår att tillgodogöra sig och att den inte utnyttjas fullt ut i utbildning i hur den bebyggda miljön ska se ut. Säkerhetstänkandet skulle få större utrymme i samhällsplaneringen, om existerande data samlades ihop och tillgången till dem förbättrades.

Insats:

- 1. Tillgängliga inhemska och utländska forskningsdata ska samlas** och en bedömning göras av deras lämplighet för planering av den bebyggda miljön i Finland. Uppgifterna ska sammanställas till **en handbok om säkerhetsfrågor i samhällsplaneringen**. Handboken ska riktas till både samhällsplanerare och byggnadsplanerare och andra sakkunniga, studerande och beslutsfattare. Utifrån handboken ska det upprättas **en webbplats och utbildning och information på området** tas fram. *Ansvarig myndighet: miljöministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: handboken klar 2009, webbplatsen 2010, utbildnings- och informationsplan och genomförande 2011–2012.*

6 SÄRSKILDA MÅL OCH INSATSER FÖR ATT FÖRBÄTTRA DEN INRE SÄKERHETEN

6.1 Bättre säkerhet i hemmet, på fritiden och i trafiken

Nuläge

Olycksfall som inträffar i hemmet och på fritiden är en betydande orsak till skador och förtida dödsfall samt arbetsförmåga. År 2006 omkom 3 084 personer till följd av olycksfall. Största delen omkommer genom olyckshändelser i hemmet eller på fritiden. År 2006 omkom 2 710 personer genom olyckshändelser i hemmet och på fritiden. I relation till folkmängden är dödligheten i hem- och fritidsolycksfall högre i Finland än i övriga Västeuropa och i en jämförelse mellan Europeiska unionens medlemsländer placerar sig Finland på en 20:e plats. Befolkningsenkäter visar att antalet hem- och fritidsolycksfall har fördubblats under de senaste tjugo åren. Alkohol är ofta en viktig bidragande orsak till olycksfallen.

I en internationell jämförelse av antalet arbetsolycksfall med dödlig utgång relaterade till antalet sysselsatta placerar sig Finland i mittfältet bland de västeuropeiska länderna. Årligen inträffar cirka 50-60 arbetsolycksfall med dödlig utgång. Antalet arbetsolycksfall per år är cirka 130 000. Att antalet arbetsolycksfall har ökat beror till en del på reformen med fullkostnadsansvar inom sjukvården. Reformen har medfört att producenterna av sjukvårdstjänster debiterar försäkringsanstalterna direkt också vid mindre arbetsolycksfall, varvid olycksfallen registreras i statistiken i större omfattning än tidigare. Andra orsaker till ökningen är högkonjunkturen och en

därmed sammanhängande ökad brådska. Särskilda problem orsakas av den ökade användningen av underleverantörer, brister i arbetsintroduktionen och arbetstagare vars kompetens är otillräcklig med tanke på kraven i arbetet.

Av dem som omkommer till följd av eldsvådor är 70 % berusade. De alkoholpåverkades andel av dödsoffren i bränder har ökat, vilket förklaras av den växande alkoholkonsumtionen särskilt bland kvinnor. Nedsatt funktionsförmåga är en viktig bakgrundsfaktor när eldsvådor bryter ut och särskilt vid personskador.

I en jämförelse inom Europeiska unionen placerar sig Finland för närvarande på åttonde plats i fråga om antalet dödsfall i trafiken i relation till folkmängden. År 2007 omkom cirka 380 personer i vägtrafiken. Situationen är sämre än föregående år. Man ligger klart efter målet att antalet förolyckade i trafiken ska sjunka till högst 250 om året före år 2010. Utvecklingen av antalet omkomna i trafikolyckor har ändå visat en långsamt nedåtgående trend de senaste åren. Trafikarbetet har samtidigt ökat med en årstakt på cirka två procent. Antalet förolyckade bland fotgängare och cyklister har minskat under 2000-talet. Mopedolyckorna har blivit flera de senaste åren i och med att antalet mopeder har ökat.

Viktiga insatsområden

- * Brandsäkerheten i boendet ska utvecklas på ett helhetsbetonat sätt, där man förenar långsiktiga och kortsiktiga verksamhetsmetoder med många olika ansvariga aktörer och insatser för att förbättra invånarnas egna färdigheter att förebygga risker.
- * Antalet hem- och fritidsolycksfall ska minskas genom att det förebyggande arbetet stärks och befästs.
- * Säkerheten i trafiksystemet ska utvecklas som en helhet så att man i markanvändnings- och planeringsbeslut bättre än hittills beaktar trafiksäkerhetsbehoven och främjandet av kollektivtrafiken och sörjer för en livslång trafikfostran och en kontinuerlig attitydpåverkan.

Mål

Målet är att bryta trenden med ett växande antal förolyckade och att systematiskt få antalet allvarliga olycksfall att minska. Medborgarnas medvetenhet om olycksfallsrisker och kunskaper om hur olycksfall förebyggs ska förbättras.

Arbetet för att bekämpa olyckor och olyckshändelser **ska styras av följande sektorsövergripande strategiska riktlinjer:**

- * Säkerheten ska ges större tyngd i beslutsfattande, planering och verksamhet som rör människors vardag, genom att metoderna för att förebygga olycksfall förenhetligas och ämnet behandlas i större utsträckning i yrkesutbildningen inom olika områden.
- * Sakkunnigtjänster som stöder ibruktagandet av en enhetlig planeringsmodell ska erbjudas till stöd för den lokala säkerhetsplaneringen.
- * Effektiva säkerhetsinsatser ska sättas in mot de centrala säkerhetsproblemen i vägtrafiken för att de uppställda riksomfattande målen ska nås.
- * Det lokala säkerhetsarbetet ska effektiviseras i syfte att aktivera trafikanterna att själva ta ansvar för att röra sig i trafiken på ett säkert sätt.

- * Boendesäkerheten ska förbättras genom att den systematiska riskhanteringen i anslutning till byggande och boendeservice utvecklas och invånarnas färdigheter att identifiera och förebygga risker i boendet förbättras.
- * Tillräckliga verksamhetsförutsättningar ska tryggas för att genomföra ett systematiskt arbete för att förebygga olycksfall i hemmet, t.ex. fallolyckor samt drunknings- och trafikolyckor.
- * Insatser för att förebygga olycksfall ska ges en starkare ställning än hittills i rusmedelpolitiken och arbetet för att minska skador som beror på användning av rusmedel.
- * För att förbättra säkerhetskulturen ska medborgarnas egen aktivitet när det gäller att förebygga olycksfall stärkas genom att deras intresse för riskhantering väcks och de erbjuds basinformation i ämnet.

Insatser

1. **För arbetet med att förebygga olycksfall ska det fastställas mål som styr arbetet samt enhetliga verksamhetsprinciper och metoder.** För myndigheter och organisationer ska det grundas ett gemensamt **forum** för koordineringen av arbetet med att förebygga olycksfall. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, organisationer inom området. Tidsplan: 2009.*
2. Uppgifterna om olycksfall ska utnyttjas bättre i säkerhetsplaneringen **genom ökat informationsutbyte mellan de regionala räddningsverken och Folkhälsoinstitutet.** Uppgifterna om olycksfall ska behandlas som en del av räddningsverkens riskhantering och uppgifterna ska utnyttjas i den lokala säkerhetsplaneringen. Räddningsverken ska utnyttja uppgifterna om olycksfall vid utvärderingen av det förebyggande arbetets effekter och styra sammanställandet av uppgifterna om olycksfall så att uppgifterna finns i en form som är lätt att använda på lokalnivå. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: Folkhälsoinstitutet, regionala räddningsverk. Tidsplan: 2008-2009.*
3. **Behandlingen av säkerhetsfrågor ska ingå i skolornas och daghemmens arbete** som en del av den dagliga verksamheten. Hela olycksfallsbranschen ska utarbeta en gemensam modell för säkerhetsplanering för daghemmen och de olika skolstadierna. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, undervisningsministeriet, kommunikationsministeriet, Utbildningsstyrelsen, organisationer. Tidsplan: Modellen för säkerhetsplanering för daghem och skolor blir klar 2009 och genomförs år 2010.*
4. I vägtrafiken **ska det satsas på bekämpning av mötesolyckor, avkörningsolyckor och rattfylleri. Ökad frivillig användning av alkolås** ska främjas. Säkerheten för i synnerhet barn och till åren komna fotgängare och cyklister ska förbättras **genom att trafiken i tätorterna dämpas** och den automatiska trafikövervakningen av fartbegränsningar och trafikljus utvecklas. *Ansvarig myndighet: kommunikationsministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Vägförvaltningen, Trafikskyddet. Tidsplan: 2011.*
5. **Halkolyckor bland fotgängare** ska förebyggas systematiskt genom bättre underhåll av fotgängarområden och information till fotgängarna om faktorer som påverkar fotgängarsäkerheten. *Ansvarig myndighet: kommunikationsministeriet. Medverkande parter: social- och hälsovårdsministeriet, Vägförvaltningen, Folkhälsoinstitutet, Meteorologiska institutet, Trafikskyddet, Finansbranschens Centralförbund, Centret för hälsofrämjande, kommunerna. Tidsplan: fortlöpande.*

6. Genom sammanslagningen av utvecklings- och forskningsinstituterna inom social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde (Folkhälsoinstitutet och Stakes) **ska resurser garanteras för arbetet för att förebygga hem- och fritidsolycksfall**. Förebyggandet av fallolyckor ska effektivieras genom sektorsövergripande samarbete inom olycksfallsbranschen. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: Folkhälsoinstitutet, Arbetshälsoinstitutet, Stakes, UKK-institutet, kommunerna, organisationer. Tidsplan: 2010.*
7. **En utvidgning av användningen av hushållsavdraget** och andra möjligheter att finansiera ett ökat ibruktagande av säkerhetsteknik i hushållen ska utredas. *Ansvarig myndighet: finansministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, Säkerhetsteknikcentralen, Konsumentverket. Tidsplan: 2009.*
8. **Vård- och omsorgsinrättningar ska skyddas med automatiska släckningsanläggningar**, om inte andra metoder att nå en tillräcklig säkerhetsnivå kan påvisas på basis av en säkerhetsutredning. Finansieringsarrangemangen för automatiska släckningsanläggningar och statens deltagande i finansieringen ska utredas. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: 2015.*

Nyckeltal och indikatorer som används vid utvärderingen

Indikator	Utgångsnivå 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Omkomna i olycksfall i hemmet och på fritiden, antal	2710 / 2006	2440	2200	Folkhälsoinstitutet
Omkomna i fallolyckor, antal	1178 ¹ / 2006	1060	950	Folkhälsoinstitutet
Omkomna i alkoholförgiftning och i andra olycksfall i berusat tillstånd, antal.	1177 ² / 2006	1060	950	Folkhälsoinstitutet
Omkomna i bränder	90	65	50	Räddningväsendets resurs- och olycksstatistik Pronto
Förluster orsakade av brandskador, €	150 mn €	150 mn €	150 mn €	Finansbranschens Centralförbund
Före år 2011 ska 20 % och före år 2015 ska 50 % av vård- och omsorgsinrättningarna vara skyddade med automatiska släckningsanläggningar	13 %	20 %	50 %	IM, separat utredning
Omkomna i trafikolyckor, antal	378	250 (2010)	200	Trafikskyddet
Antalet rattfyllerister / 10 000 förare	15	11	10	Folkhälsoinstitutet / Polisen

¹ Statistik över dödsorsaker/Statistikcentralen

² Statistik över dödsorsaker/Satistikcentralen

6.2 Bättre säkerhet för invandrare och etniska minoriteter

Nuläge

I Finland bor cirka 160 000 personer med något annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Den vanligaste orsaken att flytta till Finland har under 1900- och 2000-talen varit familjeband.

Frågor som rör etniska minoriteter har under de senaste åren lyfts fram mera synligt än under tidigare år, såväl på det politiska planet som i den samhällseliga debatten överlag. I regeringens invandrarpolitiska program och programmet för statsminister Vanhanens andra regering har det skrivits in ett flertal åtgärder som hänför sig till invandring, etniska relationer och integration, och dessa åtgärder befinner sig för närvarande i verkställighetsskedet. Genom att främja goda etniska relationer och integration förbättras också säkerheten för individen och samhället.

För att förbättra säkerheten och känslan av säkerhet är det viktigt att alla kan få service på lika grunder. Bristande information och för lite tid att använda för servicen gör det ändå svårare att genomföra likabehandling i myndighetsservicen. I flera myndighetsorganisationer har man inte heller gjort upp sådana likabehandlingsplaner som lagen kräver. Hur likabehandlingen genomförs har i fråga om säkerhetsmyndigheterna en direkt inverkan på säkerheten och säkerhetskänslan hos personer som tillhör etniska minoriteter. Det krävs också en tät dialog för att stärka det inbördes förtroendet.

Finländarnas attityder gentemot etniska minoriteter har långsamt utvecklats i positivare riktning. Trots den positiva utvecklingen har finländarna fortfarande delade meningar om etniska minoriteter. För att uppnå fungerande etniska relationer är det viktigt att såväl majoritetsbefolkningen som de etniska minoriteterna har tillräckligt med kunskap om kulturer och religioner. Kunskaper om den egna kulturen och religionen är också ett betydelsefullt stöd för individen när det gäller att skapa sig en egen identitet och att kunna hantera den. För närvarande finns det ändå allvarliga brister t.ex. i nivån på och omfattningen av undervisningen i minoritetsreligioner samt tillgången till behöriga lärare.

Enligt vissa utredningar uppskattas det att invandrare faller offer för våld t.o.m. dubbelt så ofta som personer som tillhör majoritetsbefolkningen. I polisens statistik har antalet misstänkta fall av rasistiska brott ökat år för år. Ett rasistiskt motiv för ett brott utgör sedan år 2004 en straffskärpningsgrund. I praktiken har straffskärpningsgrunden tillämpats eller domar för hets mot folkgrupp getts endast i liten omfattning.

Antalet anmälningar av brott riktade mot invandrare visar en stigande trend i fråga om sexualbrott, annat fysiskt våld och hot om våld. Människohandel och framtvungad prostitution rör särskilt utländska kvinnor. Att antalet anmälningar om våldsbrott har ökat beror delvis på att kvinnor i olika etniska grupper nu bättre känner till de tjänster som finns och i större utsträckning än tidigare anlitar dem för att få hjälp mot våld. Andelen dold brottslighet är ändå stor.

I Finland förekommer också i viss utsträckning säkerhetshotande fenomen där kulturellerrelaterade särdrag är en bakomliggande faktor. Till dessa hör bl.a. hedersrelaterat våld, skyldigheten att vika undan och omskärelse av flickor. Det saknas noggranna uppgifter om hur vanliga dessa fenomen är, eftersom fallen i allmänhet inte kommer till myndigheternas kännedom.

I Finland bosatta utländska medborgare har i relation till sin andel av befolkningen årligen varit misstänkta för brott cirka 1,3 – 1,5 gånger så ofta som finländare. De statistiska skillnaderna torde till en del bero på att unga män bosatta i stora bosättningscentra relativt sett är överrepresenterade bland invandrarna. Också bland majoritetsbefolkningen är brott vanligast i denna befolkningsgrupp. Man har också bedömt att brott som begås av personer med invandrabakgrund lättare kommer till polisens kännedom än brott som begås av personer som tillhör majoritetsbefolkningen.

När brottsligheten bland etniska minoriteter förklaras överbetonas ibland etnicitetens eller kulturens betydelse. I undersökningar har det konstaterats att fångar med invandrabakgrund har likartade erfarenheter som andra som har begått brott, t.ex. utslagning, arbetslöshet och låga inkomster. Brottsligheten särskilt bland personer med invandrabakgrund och romska ungdomar har ofta karaktären av gruppagerande, där upplevelser av rasism ofta finns i bakgrunden.

Viktiga insatsområden

- * Främjande av integration och goda etniska relationer ska ingå som en del i hela servicesystemet.
- * Olika invandragrupper ska i större omfattning erbjudas information om den finländska lagstiftningen och det finländska servicesystemet.
- * Handläggningen av uppehållstillstånds- och medborgarskapsärenden ska effektiveras.
- * Dialogen mellan säkerhetsmyndigheterna och de etniska minoriteterna ska ökas och de etniska minoriteterna ska ges större delaktighet i planeringen av säkerhetstjänsterna.
- * Rasistiska brott ska identifieras, följas upp och behandlas i rättsystemet och tröskeln för att anmäla rasistiska brott ska bli lägre.
- * Kulturrelaterade fenomen som hotar säkerheten ska identifieras och tas tag i.
- * Rådgivningstjänsterna för invandrare och etniska minoriteter ska effektiveras.

Mål

Målet är att förbättra säkerheten för invandrare och personer som tillhör etniska minoriteter. Säkerhetstjänsterna ska bli mera tillgängliga och lättare att ta del av för invandrare och etniska minoriteter. Myndigheternas medvetenhet och handlingsberedskap i specialfrågor som rör invandrarnas och de etniska minoriteternas säkerhet ska förbättras.

Arbetet för att förbättra säkerheten för invandrare och etniska minoriteter ska styras av **följande sektorsövergripande strategiska riktlinjer:**

- * Goda etniska relationer och genomförandet av likabehandling ska främjas också som en del av säkerheten för de etniska minoriteterna och hela samhället. Kulturella, religiösa eller metodrelaterade åsiktsskillnader mellan olika grupper ska klaras av med hjälp av överenskomna mekanismer för dialog.
- * Säkerheten ska stärkas genom stöd för förverkligandet av de etniska minoriteternas grundläggande mänskliga rättigheter och sektorsövergripande stöd för integreringen av invandrare. Genom ökad utbildning och vägledning ska kännedomen om och förverkligandet av de rättigheter och skyldigheter som den finländska lagstiftningen erbjuder förbättras.
- * Det ömsesidiga förtroendet och säkerhetstjänsternas tillgänglighet ska förbättras genom ökad dialog mellan de etniska minoriteterna och säkerhetstjänsterna samt genom att minoriteterna ges större möjligheter att delta.

- * Bekämpningen av brott som har samband med den etniska bakgrunden ska förbättras genom utveckling av myndigheternas beredskap att identifiera fenomen som hänger samman med rasism, diskriminering och kulturella sedvänjor, genom intensifierat samarbete mellan myndigheterna och aktörerna inom den tredje sektorn samt genom ökad vetenskaplig kunskap.
- * Det ska göras lättare för företrädare för de etniska minoriteterna att bli klienter inom säkerhets-, stöd- och rådgivningstjänsterna i enlighet med principen om låga trösklar. Den tredje sektorns möjligheter att verka ska tryggas.

Insatser

1. Personer som flyttar till Finland permanent eller för en viss tid, ska **i större utsträckning erbjudas information om landets lagstiftning och servicesystem** i samband med inflyttningen och i de olika skedena av integreringen. **Folkrörelsernas ställning inom stöd- och rådgivningstjänsterna ska stärkas.** Informationen ska ökas genom att en sektorsövergripande, koncis broschyr om säkerhetstjänsterna utarbetas för invandrare och översätts till olika språk, och genom att information om säkerhetstjänsterna och de rättigheter och skyldigheter som lagstiftningen erbjuder integreras bättre i integrationsplanerna, integrationsutbildningen och det tilltänkta vägledningssystemet. När statsandelssystemet revideras ska det utredas om möjligheten för servicesystemet att använda längre tid för att betjäna invandrare kan förverkligas med hjälp av en så kallad **förhöjd klientkoefficient**.
Ansvariga myndigheter: inrikesministeriet, finansministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, utrikesministeriet, undervisningsministeriet. Tidsplan: 2009.
2. För att trygga en allsidig säkerhet för hela klientkretsen ska **handläggningen av uppehållstillstånd skötas effektivt, rättvist** och på ett jämlikt sätt för personer som flyttar till landet på grund av arbete, familjeband eller av humanitära skäl. **Handläggningstiderna för ansökningar om uppehållstillstånd och medborgarskap ska förkortas** jämfört med idag så att handläggningstidernas inverkan på invandrarnas integrering och säkerhetskänsla beaktas och tillståndsmyndigheterna garanteras tillräckliga resurser för att nå målet. När uppehållstillståndssystemet utvecklas, görs en bred bedömning av hur varje typ av uppehållstillstånd och de rättigheter och det ansökningsförfarande som hänger samman med det påverkar säkerhetskänslan och integreringen. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, Migrationsverket. Tidsplan: fortlöpande*
3. **Säkerhetsfrågorna för de etniska minoriteterna ska tas med som en del av planeringssystemet och de etniska minoriteternas delaktighet i planeringen ska ökas.** Det ska säkerställas att alla säkerhetsmyndigheter **upprättar likabehandlingsplaner** och att de lokala säkerhetsplanerna beaktas i kommunernas integrationsprogram. **Alla kommuner ska uppmuntras att göra upp integrationsprogram** antingen på egen hand eller på regional nivå. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, kommunerna, alla myndigheter. Tidsplan: fortlöpande.*
4. **Rekryteringen av företrädare för etniska minoriteter** till uppgifter inom den offentliga sektorn ska främjas. Detta ska genomföras så att åtgärder som främjar rekryteringen tas med i rekommendationerna för upprättandet av likabehandlingsplaner och genom att möjligheterna att få praktik förbättras och sådana behörighetsvillkor som försvårar rekryteringen av etniska minoriteter granskas. *Ansvariga myndigheter: finansministeriet, inrikesministeriet. Medverkande part: Utbildningsstyrelsen. Tidsplan: 2008–2010.*

5. Det ska säkerställas att man med lagstiftningens och rättsystemets hjälp **effektivt kan ingripa mot rasistiska brott och rasistiska meddelanden på Internet med straffrättsliga åtgärder**. En bedömning ska göras av behovet av att föreskriva om en särskild skyldighet för webbplatsansvariga att följa upp och avlägsna material som uppfyller kännetecknen för rasistiska brott. **Handläggningen av rasistiska brott ska effektiveras** genom ökat samarbete mellan polis och åklagare, så att omständigheter som gäller brottets motiv blir utredda i tillräcklig omfattning. Det ska utredas om målsäganden i samband med brottsanmälan eller förundersökningen med tanke på statistikföringen bör erbjudas möjlighet att ge tilläggsuppgifter om sådana omständigheter som har samband med misstanken om diskrimineringsbrott, t.ex. grunden för eller den etniska bakgrunden till diskrimineringen. För att utveckla uppföljningen ska man komma överens om vilken definition på ett rasistiskt brott som ska användas inom rättsväsendet. **Kontinuiteten ska tryggas i den kvalitativa forskning som undersöker hur misstankar om rasistiska brott går vidare i rättssystemet** och tillräckliga forskningsresurser för detta ska garanteras. Med hjälp av forskningen ska information samlas om hur de misstankar om rasism som kommer till polisens kännedom går vidare till åklagare och domstolsbehandling och på sätt förbättras möjligheterna att följa hur väl systemet fungerar. *Ansvarig myndighet: justitieministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, kommunikationsministeriet. Tidsplan: 2009.*
6. **Myndigheterna ska tillförsäkras tillräckliga medel att ingripa i situationer där säkerheten för etniska minoriteter hotas och kulturellerade särdrag** kräver särskilda åtgärder av myndigheterna för att trygga grundläggande mänskliga rättigheter. Utifrån den utredning som ska göras i frågan bedöms behovet av eventuella åtgärder, såsom att utarbeta direktiv. *Ansvarig myndighet: Inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet. Tidsplan: 2009.*
7. **Helhetssituationen i fråga om undervisningen i minoritetsreligioner ska utredas** och ett åtgärdsprogram utarbetas med vilket man effektivt ingriper i de brister som framkommer, så att den i grundlagen och religionsfrihetslagen garanterade rätten att utöva sin egen religion och få undervisning i den egna religionen förverkligas i praktiken. *Ansvarig myndighet: undervisningsministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, de religiösa samfundet. Tidsplan: 2010.*

Nyckeltal och indikatorer som används vid utvärderingen

Indikator	Utgångsnivå 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Handläggningstiderna för asylansökningar vid normalförfarande, dygn (medeltal)	280	210	180	Migrationsverket
Handläggningstiderna för ansökningar om medborgarskap, dygn (medeltal)				Migrationsverket
- klara ansökningar	448	250	180	
- ansökningar som kräver specialutredning	1128	500	300	
Myndigheterna upprättar likabehandlingsplaner, %	54 % ³	80 %	100 %	IM/ Enheten för juridiska frågor
Andelen misstänkta och polisanmälda	61 % (2006)	större än 75 %	större än 90 %	Polisyrekeshögskolans

³ Undersökning från Joensuu universitet

brott som klassificerats som rasistiska, i förhållande till resultaten i Polisyrkeshögskolans årliga undersökning om rasism, %				årliga undersökning om rasism
--	--	--	--	-------------------------------

6.3 Mindre våld

Nuläge

Finland har en hög våldsbrottsnivå. Män blir utsatta för våld oftare än kvinnor och är också oftare våldsutövare.

I relation till folkmängden begås det i Finland dubbelt så många brott mot liv som generellt i västvärlden. Alkohol och våld hänger ofta samman. I Finland har offret för ett våldsbrott och våldsutövaren traditionellt varit bekanta med varandra. Under de senaste åren har antalet brott där offret väljs slumpmässigt ökat något. Den vanligaste typen av brott mot liv är brott som begås av en kraftigt berusad arbetslös alkoholmissbrukare i arbetsför ålder. Också offren för brott mot liv är ofta berusade, männen oftare än kvinnorna.

Dödligheten i våldsbrott bland kvinnor är högre i Finland än i de andra nordiska länderna och i de flesta av de övriga västeuropeiska länderna. I dessa länder är dödligheten i genomsnitt 0,7 kvinnor per 100 000 kvinnor, medan talet är det dubbla, dvs. 1,6, i Finland. Majoriteten av de personer som åren 2004-2006 omkom till följd av våld i en parrelation var kvinnor. Enligt de vanligaste finländska undersökningarna om våldsoffer riktar sig 90 procent av våldet i nära relationer mot kvinnor. Också av det våld i parrelationer som kommit till polisens kännedom har 90 procent drabbat kvinnor.

Till polisens kännedom kommer årligen drygt 2 000 våldsbrott riktade mot barn och ca 1000 sexualbrott. Enkäter, polisens statistik och forskning ger stöd för slutsatsen att unga människors risk att falla offer för våld har sjunkit en aning. Det förefaller också som om barns upplevelser av att utsättas för fysisk bestraffning har minskat. Attityderna till vuxnas våld i bestraffande syfte förefaller långsamt att gå mot det bättre: allt färre finländare godkänner kroppsaga som barnuppfostringsmetod. Såväl män som kvinnor gör sig skyldiga till kroppsaga.

Äldre kvinnor blir oftare än äldre män utsatta för våld i hemmet. Bland äldre kvinnor har upplevelser av våld blivit vanligare mellan åren 1988 (3 %) och 2003 (6 %). För männens del har någon motsvarande trend inte observerats. Våld mot äldre är ofta våld som sker i en nära relation.

Arbetsplatsvåldet mot kvinnor har ökat. En intervjuundersökning som gjordes i Finland år 2003 visade att ca 5,3 % av arbetskraften hade råkat ut för våld eller hot om våld på arbetsplatsen. Mera våld än i genomsnitt förekommer inom handeln och företag i servicebranschen. Inom industri- och byggnadsbranscherna blir arbetstagarna sällan utsatta för våld. Det arbetsrelaterade våldet hänger ofta samman med möten med berusade eller drogpåverkade kunder eller olika stöld-, tillgrepps- eller snatterisituationer.

Med grooming (eng. grooming), en förberedelseprocess för sexuellt utnyttjande av barn, avses ett avsiktligt agerande av en person som har sexuellt utnyttjande som mål, där personen strävar att bygga upp sådana förhållanden och relationer till barnet och dess närmiljö att det till slut blir möjligt att utnyttja barnet sexuellt.

Statsminister Matti Vanhanens första regering godkände i december 2006 ett principbeslut om ett nationellt program för att minska våldet. Programmet pågår till slutet av år 2008. Verkställigheten av principbeslutet stöder de mål om att minska våldet som ställts upp i programmet för den inre säkerheten. Genomförandet av programmet koordineras av Rådet för brottsförebyggande som utarbetar en rapport om verkställandet av programmet efter att det genomförts.

Viktiga insatsområden

- * Våldsoffer ska identifieras bättre än idag.
- * Tillgången till tjänster ska bli mera omfattande och tillräckliga resurser ska avsättas för tjänsterna.
- * Arbetet för att förebygga upprepad utsatthet för brott ska effektivieras.
- * Offrens och vittnenas behov ska beaktas bättre än idag.
- * Brister i kompetensen att identifiera och hjälpa våldsoffer ska avhjälpas.
- * Information ska samlas in och koordineras bättre.
- * Attityder som rör våld ska ändras.
- * Alkoholkonsumtionen ska fås ner.

Målet för arbetet att minska våldet 2008–2015

Målet är att våldet ska minska.

Arbetet för att minska våldet ska styras av följande **sektorsövergripande strategiska riktlinjer**:

- * Förebyggande insatser ska sättas in mot våldet.
- * Kunskapen om våldet ska styra och motivera utvecklingen av verksamheten.
- * Lagstiftningen och tillämpningen av den ska verka på ett förebyggande sätt, påverka attityderna mot våld och möjliggöra ett mera effektivt ingripande i våldssituationer.
- * Service- och samarbetsstrukturerna ska fungera så att offret får adekvat hjälp i rätt tid i enlighet med de regionala handlingsmodellerna.
- * Utvecklingen av kompetensen och samarbetsfärdigheterna ska komma till uttryck i styrningen och ledningen av arbetet mot våld, i servicesystemet och i de regionala handlingsmodellerna samt i arbetstagarnas och medborgarnas handlande.
- * Den dagliga säkerhetspolitiken ska styras med nationella samarbetsstrukturer.

Insatser

1. **Våldet mot barn och ungdomar ska minskas** genom följande åtgärder:

- a. Barn och unga ska i ett så tidigt stadium som möjligt ges **undervisning i säkerhetsfärdigheter**. Säkerhetsfostran ska ge barnet olika färdigheter, också färdigheter att avvärja försök till grooming på Internet. *Ansvarig myndighet: Utbildningsstyrelsen. Medverkande parter: social- och hälsovårdsministeriet, inrikesministeriet, undervisningsministeriet. Tidsplan: 2011.*
- b. **En handlingsmodell med s.k. barnhus** ska utvecklas för att barn och unga som blivit utsatta för sexuellt eller fysiskt våld ska få hjälp på ett helhetsbetonat sätt. Modellen ska säkerställa specialkompetens i arbetet med barn i fråga om både brottsundersökningar, rättsprocesser som fungerar utifrån ett barncentrerat synsätt och vård- och stödåtgärder. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, inrikesministeriet. Tidsplan: 2010.*

- c. **Obduktion** ska alltid utföras för att utreda den exakta dödsorsaken **när barn under 2 år omkommer under oklara omständigheter, antingen till följd av våld eller i ett eventuellt olycksfall**. Förutom att barnet obduceras ska det också efter behov göras en mera omfattande utredning av de händelser som föregick barnets död, t.ex. besök inom hälsovården eller andra motsvarande tjänster. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, inrikesministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: fortlöpande.*
2. De existerande stödtjänsterna för offer ska stärkas genom att **verksamheten med skyddshem och brottsofferjourer görs riksomfattande** och utvidgas till att omfatta vittnesstöd i brottmål vid alla tings- och hovrätter. En avgiftsfri riksomfattande telefonjour som är öppen dygnet runt för alla offer ska skapas genom att ett servicenummer som börjar på 116 tas i bruk. *Ansvarig myndighet: för brottsofferjouren justitieministeriet, för skyddshemmen social- och hälsovårdsministeriet, för 116-numret kommunikationsministeriet. Tidsplan: 2015.*
3. Att locka barn till träffar i syfte att utnyttja barnet sexuellt ska **kriminaliseras** i den omfattning som krävs i Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp (gromning). **Verkställigheten av lagstiftningen ska säkerställas genom myndighetsåtgärder och samarbete mellan myndigheterna** och arbetet för att uppdaga fall av sexuellt utnyttjande och försök till sexuellt utnyttjande ska effektiveras. *Ansvarig myndighet: justitieministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, kommunikationsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet. Tidsplan: kriminalisering 2009, utvärdering av verkställandet 2010.*
4. **Resurserna och koordineringen för att förebygga våld i nära relationer och familjevåld** ska stärkas. *Ansvarig myndighet: social- och hälsovårdsministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, justitieministeriet, inrikesministeriet, undervisningsministeriet, Finlands Kommunförbund. Tidsplan: 2010.*

Nyckeltal och indikatorer som används vid utvärderingen

Indikator	Utgångsnivå 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Brott mot liv som kommit till polisens kännedom (dråp, mord, dråp under förmildrande omständigheter, barnadråp, misshandelsbrott + dödsvällande), antal	i genomsnitt 120 (åren 2003 – 2006)	i genomsnitt färre än 110 (åren 2009 – 2011)	i genomsnitt färre än 100 (åren 2013- 2015)	Uppföljningssystemet för brott mot liv (OPTULA)
Antal brott mot liv och hälsa som har kommit till polisens kännedom, antal	37 600	34 000	32 000	Polisens resultatuppgiftssystem
Utryckningsuppdrag som gäller familjevåld*	18 548	färre än 20 000	färre än 18 000	Polisens resultatuppgiftssystem
Personer som blivit utsatta för våld som orsakat kroppsskada, %	1,9 % (år 2006)	1,8 % (år 2009)	1,7 % (år 2012)	Den nationella offerforskningen (Rättspolitiska forskningsinstitutet/ Polisyreshögskolan)
Polisanmälning (våldsbrottsfall som omfattar minst slag), %	23 % (år 2006)	30 % (år 2009)	35 % (år 2012)	Den nationella offerforskningen (Rättspolitiska forskningsinstitutet/

				Polisyrkeshögskolan)
Genom att utvidga tjänsterna för brottsoffer når och hjälper man flera offer	969 stödrelationer	1000 stödrelationer	3000 stödrelationer	Brottsofferjouren
Antal familjer som upprepade gånger uppsöker skyddshem	20 % av dem som uppsöker skyddshem	15 % av dem som uppsöker skyddshem	10 % av dem som uppsöker skyddshem	SHM, Förbundet för mödra- och skyddshem

* Misshandel på privat område började lyda under allmänt åtal 1.9.1995. Efter detta har polisens uttryckningsuppdrag i anslutning till familjevåld ökat i jämn takt. Detta beror till en del på att attityderna har förändrats så att våld i nära relationer och familjevåld allt oftare anmäls till polisen. Etappmålet år 2011 är ställt så att allt flera av våldsbrotten i nära relationer och inom familjen ska komma till polisens kännedom och den dolda brottsligheten ska minska. Målet år 2015 är att den totala mängden våld i nära relationer och familjevåld, den dolda brottsligheten medräknad, ska minska.

6.4 Ökad konkurrenskraft genom förbättrad säkerhet i företagsverksamheten

Nuläge

Säkerhetsfrågorna har en viktig ställning med tanke på det finländska näringslivets, och därigenom hela samhällets, konkurrenskraft. Denna aspekt har hittills ändå inte uppmärksammats tillräckligt som en del av den inre säkerheten. I den starkt globaliserade ekonomin är ett konkurrenskraftigt samhälle en förutsättning för företagets tillväxt. Samhällets konkurrenskraft påverkar etableringsbeslut och skapar en grund för nationens välfärd. I Finland har man förstått konkurrenskraftens betydelse som en förutsättning för ekonomisk tillväxt och sysselsättning. Säkerheten är en viktig del av konkurrenskraften för de enskilda kommunerna, regionerna, länderna och grupperna av länder.

Hittills har man i Finland inte lyft fram säkerheten som konkurrensfaktor i lika hög grad som t.ex. den ekonomiska politiken, beskattningen eller kompetensen. Säkerheten är en betydelsefull konkurrensfaktor för kommunen och företagen. I företagsenkäter där konkurrenskraften hos olika regioner i Finland har kartlagts, anser företagen att en säker närmiljö är en viktig påverkande faktor för etableringar vid sidan av regionens attraktivitet, tillgången till arbetskraft, avståndet till marknaden och goda kommunikationer. Företagsledarna bedömer att satsningar på i synnerhet säkerheten och trivseln i boendemiljön lockar arbetstagare till ett område.

Ett företag måste känna till de risker som är förknippade med verksamheten och närmiljön, eftersom företagets eget agerande är av stor betydelse när det gäller att avvärja oönskade säkerhetsrisker. De finländska företagens riskmedvetenhet ligger ännu i vissa avseenden på en rätt anspråkslös nivå och risker beaktas inte tillräckligt i säkerhetsverksamheten. Särskilt i de mindre företagen är riskhantering inte en fortlöpande, utan ofta en projektartad verksamhet, och saken kommer upp endast i samband med försäkringsfrågor. Om ett företag inte känner till riskerna med sin egen verksamhet eller de yttre hot och risker som riktar sig mot den, kan företaget inte heller hantera riskerna.

Ett problem är att särskilt små företag inte får tillräckligt med information av myndigheterna om brottsfenomen. Inte heller myndigheterna får tillräckligt med information om brottslighet som riktar sig mot företag. På grund av brister i informationen är den information och statistik som myndigheterna sammanställer ofta diffus. Bristerna i statistikföringen beror delvis på att företag t.ex. med tanke på sitt rykte inte vill anmäla alla misstankar om brott eller oegentligheter till polisen. För att förbättra samarbetet mellan myndigheter och näringsliv och öka säkerheten i

företagsverksamheten utarbetades år 2006 en gemensam strategi för näringslivet och myndigheterna i syfte att avvärja brott och oegentligheter som riktar sig mot företag. Samma år tillsattes en nationell samarbetsgrupp som samarbetsorgan på riksnivå för näringslivet och myndigheterna.

De utredningar som gjorts den senaste tiden visar att informationssäkerheten fortfarande är det mest utmanande och problematiska delområdet inom företagssäkerheten. Brottslighet som äventyrar informationssäkerheten utgör ett betydande hot mot företagets informationskapital, effektivitet och konkurrenskraft. Ändå har företagen svag kännedom om informationssäkerhetsriskerna och -situationen. De allt vanligare problemen med informationssäkerheten orsakas idag särskilt av att sårbarheten hos kontorsprogrammen utnyttjas för att bedriva företagsspionage.

Personssäkerheten är en viktig del av företagssäkerheten. Våld mot arbetstagare på företag är relativt ovanligt i Finland, men fallen då arbetstagare drabbats av våld i sina arbetsuppgifter har ökat. Också åtgärder för att förebygga brott som begås av arbetstagare och samarbetspartners är en väsentlig del av personssäkerheten. Den internationella trenden är att det blir vanligare med brott som begås av personal eller med bistånd av personer som hör till personalen.

En del av de brott som riktar sig mot företag begås av organiserade grupper av kriminella. Särskilt logistikfunktionerna är utsatta för internationell organiserad brottslighet. Också den stöld-, inbrotts- och rånbrottslighet som leds från Finlands närområden, särskilt från Estland och Litauen, har ökat under de senaste åren.

Allvarliga utmaningar för företagsverksamheten orsakas också av användningen av svart arbetskraft, ett fenomen som anses vara ett av de mest skadliga för konkurrensen mellan företagen. Det kommer mera svart arbetskraft än tidigare till Finland också från länder utanför Europeiska unionen. Bakom användningen av och utbudet på svart arbetskraft ligger ofta organiserade grupper av kriminella, vars medlemmar bedriver affärsverksamhet där lagliga och olagliga metoder förenas på ett sätt som skadar det övriga affärslivet. De organiserade grupperna av kriminella utgör ett hot särskilt för företag i byggnads-, varvs-, städnings-, och restaurangbranscherna.

Viktiga insatsområden

- * De förslag och rekommendationer som det beslutats om i den säkerhets- och försvarspolitiska redogörelsen, programmet för den inre säkerheten och strategin för trygghet av samhällets vitala funktioner, och som påverkar företagets säkerhetsverksamhet, ska göras kända och verkställas.
- * Samarbetet mellan näringsliv och myndigheter ska utvecklas särskilt på den lokala nivån för att trygga stabiliteten och kontinuiteten i samarbetet.
- * Företagens riskmedvetenhet ska ökas, verktyg för riskhantering ska tas i bruk i större omfattning i företagen och god europeisk praxis ska främjas.
- * Företagens aktionsberedskap i störningssituationer under normalförhållanden och vid kriser ska förbättras i syfte att säkerställa att företagen klarar av dessa situationer till den del som de själva kan påverka hanteringen av situationerna. Beredskap för specialistsituationer ska skapas och upprätthållas och det hithörande informationsutbytet ska organiseras.
- * Gemensamma säkerhetskriterier ska skapas inom delområdena informationssäkerhet, verksamhetssäkerhet, personssäkerhet och localsäkerhet i syfte att säkerställa att man hålls med i

utvecklingen av de nationella och internationella (informations)säkerhetsförfarandena inom dessa områden.

Mål

Målet är att Finland år 2015 ska vara det säkraste landet i Europa sett ur företagsverksamhetens perspektiv. Säkerhetens betydelse som nationell konkurrensfaktor ska beaktas i planeringen och beslutsfattandet.

Arbetet för att förbättra säkerheten i företagsverksamheten och den nationella konkurrenskraften ska styras av **följande sektorsövergripande strategiska riktlinjer:**

- * Samhällets roll i främjandet av företagens säkerhet ska stärkas, eftersom ett enskilt företag inte genom egna åtgärder klarar av att förbereda sig på nya säkerhetshot eller att ansvara för att avvärja dem.
- * En utveckling av samarbetet mellan näringsliv och myndigheter inom brottsbekämpningen ska stödjas genom att en förändring av verksamhetskulturen inom den offentliga och den privata sektorn främjas.

Insatser

1. För att säkerställa att företagen kan verka ostört **ska företagens räddningsplaner uppdateras och kompletteras på ett heltäckande sätt med brottssäkerhetsplaner. Myndigheternas samarbete kring den inspektionsverksamhet som företagen är föremål för ska ökas** i syfte att minska antalet inspektionsbesök. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, regionala räddningsverk, EK, Centralhandelskammaren. Tidsplan: 2010.*
2. **Gemensamma kriterier för företagssäkerhet ska skapas** för företagen i syfte att förenhetliga säkerhetsförfarandet och förfarandet vid säkerhetsutredningar som gäller sammanslutningar och för att förbättra självövervakningen och auditeringen. *Ansvarig myndighet: försvarsministeriet, inrikesministeriet. Medverkande part: EK. Tidsplan: 2009.*
3. Företagens säkerhetskultur ska främjas genom att en säkerhetsportal skapas, där man på ett ställe samlar uppgifter om stöd- och rådgivningstjänster som påverkar utvecklingen och förbättringen av företagssäkerheten samt information om tjänsternas centrala innehåll och kontaktpunkter och möjligheten att lämna kontaktbegäran. Portalen kan också användas för att sprida hotbedömningar och situationsbilder som gäller företagens och näringslivets verksamhet. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: statsrådets kansli, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, Kommunikationsverket, regionala räddningsverk, Finlands kommunförbund. Tidsplan: 1:a skedet klart 2009, 2:a skedet klart 2010, 3:e skedet klart 2015.*
4. **Behovet av att grunda en nationell säkerhetsmyndighet för datakommunikationen (NCSA, National Communication Security Authority) ska utredas.** Utrikesministeriet är Finlands nationella säkerhetsmyndighet och bemyndigar vissa säkerhetsmyndigheter att sköta särskilda uppgiftsområden. Det har planerats att Kommunikationsverket ska få i uppgift att sköta de säkerhetsuppgifter som gäller datakommunikationen. Den myndighet som ansvarar för dessa

uppgifter kallas säkerhetsmyndighet för datakommunikationen enligt etablerad internationell praxis. Till myndighetens uppgifter hör frågor som rör datasäkerhetspolitiken samt säkerheten vid informationsöverföring och informationsbehandling, särskilt fastställandet av säkerhetsnivåerna. Dessutom ska myndigheten svara för hanteringen av det nationella krypterade materialet och godkännandet av nationella och internationella informationssystem, bl.a. genom att skapa en process för att godkänna system och datasäkerhetskrav samt genom att kontrollera systemen. *Ansvarig myndighet: kommunikationsministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, Kommunikationsverket. Tidsplan: 2009.*

Nyckeltal och indikatorer som används vid utvärderingen

Indikator	Utgångsnivå 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Global konkurrenskraft i jämförelse med konkurrerande länder mätt med säkerhetsindikatorer, placering bland 131 länder. Säkerhetsindikatorer: 1. kostnader för affärsverksamheten orsakade av brottslighet och våld, 2. kostnader för affärsverksamheten orsakade av terrorism, 3. organiserad brottslighet 4. polisservicens pålitlighet	2 1 2 1	2 1 2 1	1 1 1 1	The Global Competitiveness Report (World Economic Forum). 2007 – 2008
Företagens brotts säkerhet. Brott mot företag enligt företagsenkäter (under de tre senaste åren) 1) Hot mot arbetstagare 2) Våld mot arbetstagare 3) spionage för att få kritisk information/företagsspionage 4) Inbrott i kontors- eller produktionslokaler	Utgångsnivå år 2005 1) 29 % 2) 7 % 3) 9 % 4) 28 %	 1) 25 % 2) 6 % 3) 8 % 4) 25 %	 1) 23 % 2) 5 % 3) 7 % 4) 23 %	Utredning om företagets brotts säkerhet. Centralhandelskammaren.
Antalet datasäkerhetskränkningar och hot som kommit till CERT-FI:s kännedom	2191	2500	2900	Kommunikationsverket CERT-FI-enheten
Anlagda bränder riktade mot företag	364	300	250	Räddningstjänstens resurs- och olycksstatistik Pronto

6.5 Hur storolyckor och miljöförstöring ska förebyggas

Nuläge

Till havs och vid kusten ökar olje- och kemikalietransporterna och den övriga växande sjötrafiken risken för en flertypsolycka till sjöss på tankfartygens rutter på Finska viken, Norra Östersjön och Ålands hav. Andra storolyckor för vilka sannolikheten har ökat, är omfattande stormskador till följd

av extrema väderfenomen, omfattande olyckor som involverar farliga ämnen i bosättningscentra och avbrott i energiförsörjningen.

En katastrof, som det bör finnas beredskap för i bekämpningen av oljeskador, har definierats som ett oljeläckage på 30 000 ton i Finska viken, 15 000 ton i Skärgårdshavet och 5 000 ton i Bottniska viken. Till havs bör kapaciteten att samla in olja vara hälften av denna mängd under det första dygnet. Nu är kapacitetsunderskottet i förhållande till detta mål 10 500 – till 12 000 ton i Finska viken, 2 500 ton i Skärgårdshavet och 500 – 2 200 ton i de olika delarna av Bottniska viken. År 2011, när Finlands nya flerfunktionsfartyg och vissa andra förbättringar samt Sveriges nya fartyg kommer att vara i användning, är underskottet för Finska vikens del ännu cirka 7 000 ton. För att avhjälpa underskottet skulle det krävas att fem nya fartyg av ett flerfunktionsfartygs storlek fås i användning före år 2015.

En kollision mellan ett passagerarfartyg och ett tankfartyg, särskilt ett kemikalietankfartyg, vore en utmanande storolycka för räddningsväsendet. I en sådan olycka utsätts hundratals, rentav tusentals människor för det farliga ämne som tankfartyget fraktar. Ytterligare följder kan vara fartygsläckage, eldsvåda, explosioner, kemikalie- och gasutsläpp samt många skadade och döda. I en sådan storolycka till havs, vilken utgör en flertypolycka och en situation med många patienter, framskrider inte räddningsinsatserna som på varandra följande processer. Då måste man samtidigt klara av att rädda människoliv och vara redo att bekämpa miljöskador och rädda egendom.

Statens krisledningsmodell vid storolyckor har byggts upp som ett samarbetsnätverk, där varje förvaltningsområde och -nivå har sin egen föreskrivna uppgift. Ansvaret för varje hot har ålagts något förvaltningsområde. De nya hotbilderna enligt det omfattande säkerhetsbegreppet kräver gemensam planering av myndigheterna och att bekämpningsinsatserna koordineras och resurserna delas. Informationsutbytet mellan myndigheterna och mobil tillgång till situationsbilden spelar en viktig roll.

Klimatförändringarna ökar risken för extrema väderfenomen och naturkatastrofer som orsakas av sådana. Ett långvarigt elavbrott i kombination med störningar i kommunikationerna kan orsaka ett omfattande undantagstillstånd, vilket särskilt vintertid kan leda till en situation som påminner om en storolycka.

Viktiga insatsområden

- * Till följd av förändringarna i de inre och yttre förhållandena kräver de nya hotbilderna enligt det omfattande säkerhetsbegreppet ett mera omfattande sektorsövergripande myndighetssamarbete än hittills samt ökat samarbete med folkrörelserna.
- * I informationssamhället kräver beredskapen för storolyckor att också statens krisledningsmodell utvecklas, att antalet ledningsplatser minskas och att informationsförmedlingen mellan olika myndigheter blir bättre vid storolyckor och miljöförstöring.
- * Snabb och mobil tillgång till och analys av den gemensamma situationsbilden behövs.
- * Kapacitetsbristen vid oljeolyckor och olyckor med farliga ämnen ska avhjälpas och bekämpningen av olje- och fartygskemikalieskador ska effektiveras på Finska viken. Bekämpningskapaciteten ska ökas bland annat vid sjögång på öppet hav och isförhållanden.
- * Den gemensamma forsknings-, utbildnings- och övningsverksamheten ska ökas.
- * Samarbetet i fråga om myndigheternas kommunikation ska ökas.
- * Den nya teknologins möjligheter ska utnyttjas i den första informationen till medborgarna i krissituationer, däribland ett varningssystem för naturkatastrofer.

Mål

Målet är att beredskapen för bekämpning av storolyckor och miljöförstöring ska bli bättre. Bekämpningen av storolyckor och miljöförstöring ska styras av följande **sektorsövergripande strategiska riktlinjer**:

- * Beredskapen för bekämpning av storolyckor och miljöförstöring ska effektivieras.
- * Beredskapssystemens funktionalitet ska förbättras och kostnadseffektiviteten ska ökas.
- * För säkerhetssituationer där många myndigheter är involverade ska riskanalysen, taktiken, forskningen och utbildningen utvecklas.

Insatser

1. **Beredskapen för storolyckor och miljöförstöring ska effektiveras** på följande sätt:
 - a. Den existerande oljebekämpningsmaterielens beredskap ska förbättras. *Ansvarig myndighet: METO. Medverkande parter: inrikesministeriet, försvarsministeriet, miljöministeriet, Finlands miljöcentral, Sjöfartsverket. Tidsplan: 2009.*
 - b. Beredskapen för bekämpning av olje- och kemikalieskador ska förbättras genom ett flerfunktionsfartyg som håller på att byggas och som blir klart att användas gemensamt av Finlands miljöcentral och sjöstridskrafterna år 2011. En förstärkning av oljebekämpningskapaciteten med två flerfunktionsfartyg nästa årtionde ska utredas. *Ansvarig myndighet: miljöministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet. Tidsplan: före 2015.*
 - c. Miljöministeriets, inrikesministeriets och försvarsministeriets samarbete kring oljebekämpningen ska intensifieras. *Ansvarig myndighet: miljöministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, försvarsministeriet. Tidsplan: 2009.*
 - d. Ett system med oljebekämpningsdepåer ska skapas och en oljebekämpningskedja från öppet hav till fastlandet ska säkerställas. *Ansvarig myndighet: miljöministeriet. Medverkande parter: inrikesministeriet, försvarsministeriet. Tidsplan: 2009.*
 - e. Ersättningssystemet vid olyckor med farliga ämnen ska utredas. *Ansvarig myndighet: miljöministeriet. Medverkande part: inrikesministeriet. Tidsplan: 2011.*
2. **Hanteringen av storolyckor och miljöförstöring ska förbättras** på följande sätt:
 - a. Beredskapssystemens funktionalitet ska förbättras genom att man utreder och säkerställer kompabiliteten hos de regionala och lokala myndigheternas lednings-, situationsbilds- och kommunikationssystem och en eventuell integrering av dem vid storolyckor. Detta ska genomföras i anslutning till reformen av statens regionförvaltning. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: statsrådets kansli, finansministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunikationsministeriet, miljöministeriet. Tidsplan: 2009-2015.*
 - b. Myndigheternas och organisationernas samarbete ska ökas i synnerhet i glest bebodda områden. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, länsstyrelserna. Tidsplan: 2015.*

3. **Riskhanteringen i fråga om storolyckor och miljöförstöring ska utvecklas** på följande sätt:
- En gemensam riskanalys för myndigheterna ska utarbetas i fråga om storolyckor och miljöförstöring. De nationella resurserna ska granskas utifrån den gemensamma riskanalysen och behövliga framställningar ska göras för att utveckla resurserna. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: miljöministeriet, myndigheterna enligt räddningslagen. Tidsplan: 2010.*
 - Organisationernas resurser ska utnyttjas mera och deras sakkunskap ska anlitas i större utsträckning vid bedömningen av riskerna för storolyckor. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande part: finansministeriet. Tidsplan: 2010.*
 - Som en del av statsrådets situationsbild ska den del som rör varning för naturkatastrofer utvecklas. Många naturkatastrofer kan förutspås och det går att förbereda sig på dem bättre än tidigare. *Ansvarig myndighet: Meteorologiska institutet. Medverkande parter: statsrådets kansli, Finlands miljöcentral, seismologiska institutionen vid Helsingfors universitet. Tidsplan: 2010.*

Nyckeltal och indikatorer som används vid utvärderingen

Indikator	Utgångsnivå 2007	Mål 2015*	Källa
Kapaciteten att bekämpa oljeskador på öppet hav	Bekämpningskapacitet år 2007: I Finska viken 18 000 ton, i Skärgårdshavet 12 500 ton och i Bottniska viken 3 000 ton	Bekämpningskapacitet år 2015: I Finska viken 30 000 ton, i Skärgårdshavet 15 000 ton och i Bottniska viken 5 000 ton i dygnet	Gränsbevakningsväsendet

* En förutsättning för att målet ska nås är att åtgärd 1 b genomförs.

6.6 Gränssäkerhet, bekämpning av illegal inresa och tullsäkerhet

Gränssäkerhet inbegriper åtgärder både här hemma och utomlands för att förhindra att reglerna för att passera riksgränsen och de yttre gränserna överträds och att den gränsöverskridande persontrafiken medför risker för den allmänna ordningen och säkerheten och att säkerställa att gränserna kan passeras säkert. Målet är att gränskontrollerna ska vara heltäckande inom trafiken vid de yttre gränserna i överensstämmelse med Schengenregelverket och att gränserna ska kunna passeras smidigt. År 2007 tillträdde Finland Prümfördraget som är en överenskommelse om fördjupat gränsöverskridande samarbete kring säkerhet. Fördraget ska framför allt bekämpa terrorism, gränsöverskridande brottslighet och illegal invandring genom att det bl.a. skapar

förutsättningar för bättre utbyte av information mellan de lagövervakande myndigheterna i de avtalslutande staterna.

Än så länge har EU-utvidgningen inte resulterat i någon ökande smuggling av människor eller i fler illegala inresor till Finland eller via Finland till andra EU-stater. År 2007 upptäcktes 76 fall av ordnande av illegal inresa, inbegripet grova fall. Det var färre personer som fick olaglig inresa till landet ordnad, totalt 545 personer. Samma år utdömdes tio domar för ordnande av olaglig inresa och sex domar för grovt ordnande av olaglig inresa. Vidare avvisades 1 913 personer, och det var betydligt färre än tidigare. Det fattades 129 utvisningsbeslut.

De olagliga inresorna till EU har fortsatt varit omfattande och präglas i allt högre grad av internationell organiserad brottslighet, exempelvis människosmuggling och handel med människor. Olaglig inresa och vistelse, också illegal invandring, kan innebära att personer vistas här utan tillstånd för inresa eller vistelse. De har då inga resedokument, ingen visering och inget uppehållstillstånd som krävs enligt utlänningslagen eller saknar i övrigt rätt att resa in och/eller vistas i Finland. Illegal invandring betyder att man bryter mot internationella eller nationella avtal, lagar eller bestämmelser om inresa, vistelse eller utresa antingen tillfälligt eller permanent. Illegal invandring omfattar tredjelandsmedborgare som reser in olagligt till någon medlemsstat i EU och personer som reser in lagligt, men stannar kvar längre än tillåtet eller ändrar syftet med sin vistelse utan tillstånd från myndigheterna. Vid olaglig inresa används förfalskade resedokument eller resedokument som har förvärvats på felaktiga grunder eller är utställda på någon annan person. Fallen är nästan alltid förknippade med organiserad brottslighet i en eller annan form. Vid fusk med resedokument eller när personerna saknar äkta dokument kommer deras identitet ofta inte fram och det medför problem för migrationsförvaltningen och brottsbekämpningen.

De illegala inresorna till Finland kommer från tre håll: Ryssland, Fjärran östern och den inre gränsen, varav den inre gränsen är den vanligaste rutt. Det geografiska avståndet spelar inte längre så stor roll och Finland har blivit ett attraktivt land som genomgångsland för olaglig inresa från avlägsna länder i takt med att resandet har ökat och trafikförbindelserna förbättrats.

Merparten av de olagliga inresorna vid de yttre gränserna upptäcks på Helsingfors-Vanda flygplats och vid gränsövergångarna i sydöstra Finland. De som upptäcks vid de yttre gränserna kommer huvudsakligen från Fjärran östern, Mellanöstern och de tidigare OSS-staterna och de har falska resedokument. I dessa fall är Finland vanligen genomgångsland för invandring till något annat EU-land eller Nordamerika där det är lättare att arbeta illegalt än i Finland. De som står bakom de olagliga inresorna får en betydande vinning av brotten.

Ansökningarna om visering till Finland har ökat markant. År 2007 anhöll ungefär 700 000 personer om visering och cirka 15 000 fick avslag. I omkring 12 000 av fallen var skälet att personerna antogs stanna kvar illegalt i Schengenområdet för att arbeta. Trenden över hela världen är att kamouflera inresa så att allt verkar lagligt och alla inresekriterier förefaller att vara uppfyllda vid tidpunkten för gränsöverskridningen. Man anhåller om visering för ett godtagbart skäl för inresa, men personerna har ingen tanke på att återvända till sitt hemland efter resan, utan tänker i stället stanna kvar och arbeta illegalt i Finland eller någon annan medlemsstat.

Många försöker kringgå reglerna för inresa eller vistelse genom att utnyttja lagliga metoder för invandring. De lyckas utverka skenbart lagliga tillstånd för inresa eller vistelse genom att uppge felaktiga grunder och vilseleda myndigheterna. Det yttrar sig dels i fusk med visering, dels i att bl.a. studie- och arbetstillstånd, familjeåterförening, skenäktenskap och asylförfarandet missbrukas.

De som vistas olagligt i ett Schengenland upptäcks vanligen när de söker asyl inom landet. Det är typiskt att de redan tidigare har sökt asyl från något annat EU-land och försvunnit ur landet till nästa land för att söka asyl där, innan de har delgetts avslag eller innan utvisning hinner verkställas. Det förekommer att personerna använder olika identitet. Sedan 2004 har asylsökandena blivit betydligt färre. Det har flera orsaker, bl.a. strängare gränskontroller och Eurodac, systemet för registrering av asylsökandes fingeravtryck.

Finland har inte varit något lockande land för illegala invandrare. Det är huvudsakligen polisen som svarar för vår interna övervakning av utlänningar och verkställer avvisningsbeslut. Och verksamheten är effektiv i jämförelse med många andra länder i EU. Den illegala invandringen och också förutsättningarna för handel med människor minskar av att vår myndighetsverksamhet för att verkställa avvisningsbeslut är så effektiv.

Med tullsäkerhet avses att gods är kvar i tullkontrollen tills det förtullas. Varor, fordon och passagerare genomgår tullkontroll när de kommer till och går från tullområdet. Syftet är dels att säkerställa att utrikestrafiken och utrikeshandeln följer gällande regler och är säkra, dels att förebygga och avslöja tullbrott. Tullen måste i synnerhet bekämpa illegal införsel av droger, vapen, kärnvapen, radioaktiva ämnen och varor som är farliga för människor och miljö.

År 2007 registrerades något över 4 600 tullbrott av tullen. Sedan de baltiska staterna gick med i EU har passagerarna fått ta in allt större mängder alkohol som resandeförsel och det har visat sig vara svårt att övervaka lagligheten på grund av bevisningen. På senare år har den traditionella smugglingen frångått alkohol och mer inriktat sig på cigaretter och snus. I takt med den ökande världshandeln och den globaliserade produktionen har det kommit ut fler varor som kan vara farliga för hälsan och säkerheten och regelrätt farliga varor plus falska produkter. Av de livsmedel som tulllaboratoriet utifrån riskanalyser undersökte 2007 stred 18 % mot bestämmelserna. För konsumtionsvaror var siffran 19 %.

De fem senaste åren har transitotrafiken till Ryssland ökat kraftigt och kommer sannolikt att öka ytterligare. En konsekvens av detta är att transporter och den anknyttande företagsverksamheten, bl.a. lagerföring, till största delen kontrolleras av utländska aktörer. Fusk i logistikkedjan, som ofta kommer in i bilden först på den ryska sidan, ställer växande krav på tullövervakningen och det gränsöverskridande samarbetet mellan myndigheterna.

Hamnarna, flygplatserna och landgränserna har tillgång till modern övervakningsteknik, bl.a. mönsterigenkänning och larm för fordon och containrar plus apparater för upptäckt av radioaktivitet och genomlysningstrustning. Merparten av de fordon som passerar gränsen kör genom detektorer som upptäcker radioaktiv strålning.

De viktigaste insatsområdena

- * EU:s yttre gräns kommer att få större betydelse, gränssäkerheten att ställas inför stora utmaningar och utvecklingsbehov när Schengenområdet utvidgas och rörligheten inom EU ökar. Det måste tas fram metoder för att kompensera de avskaffade kontrollerna vid de inre gränserna.
- * Vi ska delta i EU:s samordnade politik för asyl och invandring, åtgärder för att bekämpa illegal invandring och fleråriga program för ett område med frihet, säkerhet och rättvisa och dessutom utveckla samarbetet med dels Ryssland och de baltiska staterna, dels nationella aktörer.
- * Verksamheten vid representationerna och i nätverket av sambandspersoner ska förbättras, bl.a. för att bekämpa negativa effekter av den ökande flygtrafiken på Fjärran östern och för att

- * Vi ska delta i projekt för visumhantering i EU och införa informationssystemet för hantering av visum (VIS) och biometrisk identifiering.
- * Vi måste vara förberedda på att det importeras allt fler livsmedel, konsumtionsvaror och falska produkter som är farliga för hälsan och säkerheten och att den elektroniska handeln med olagliga och farliga läkemedel ökar.

Mål

Målet är att genom samarbete mellan myndigheterna förebygga och upptäcka olaglig inresa till Finland, ordnande av olaglig inresa, handel med människor, införsel av varor som är risk mot medborgarnas säkerhet och annan gränsöverskridande brottslighet. Vi bör arbeta för smidigare trafik över gränserna, särskilt vid den sydöstra riksgränsen och på Helsingfors-Vanda flygplats. Vår gränssäkerhet och tullsäkerhet ska ligga kvar på samma nivå som 2007.

I bekämpningen av olaglig inresa är vår ambition att vi fortfarande ska kunna ha läget under kontroll och satsa på preventiva åtgärder som ett led i samarbetet mellan EU-staterna, Schengenländerna och de länder därifrån människor reser in olagligt. Övervakningen av utlänningar kommer att effektiviseras i hela riket för att kompensera de negativa effekterna av att de inre gränskontrollerna har avskaffats inom Schengenområdet. Prestationerna inom övervakningen av utlänningar ska vara fler än 2007. Personer som vistas olagligt i landet ska avvisas korrekt och effektivt.

Tullövervakningen ska säkerställa att utrikestrafiken och utrikeshandeln följer gällande regler och är säkra. Den ska också förebygga och upptäcka tullbrott och arbeta för att förhindra att droger, vapen, radioaktiva ämnen och varor som är farliga för människor och miljö förs in olagligt i landet. Tullövervakningen och de anknyttande kontrollerna ska gälla varor, fordon och resande vid inresa till och utresa från Finland. Dessutom ska varor också kontrolleras vid lagring.

Verksamheten styrs av följande **förvaltningsövergripande strategiska riktlinjer**:

- * Effektiva och förebyggande åtgärder sätts in redan när ett fenomen uppkommer och vid källan för att upprätthålla den gällande säkerhetssituationen som är under kontroll. I förebyggande syfte kommer vi att delta i EU:s uppföljning av och förberedelser för invandringsfrågor och utformningen av Finlands ståndpunkter, i operationer och utvecklingsprojekt för gränssäkerhet och tullsäkerhet och i arbetet för att förbättra säkerhetsstrukturerna, övervakningen och lagstiftningen.
- * Genom samarbete på nationell nivå och med Ryssland och EU-staterna mellan polismyndigheter, gränsbevakningsmyndigheter, tullmyndigheter, viseringsmyndigheter, migrationsmyndigheter och rättsmyndigheter ska vi på fler sätt och mer effektivt förebygga och kompensera de negativa effekterna av den fria rörligheten för varor och tjänster i överensstämmelse med EU:s strategi för gränssäkerhet och integrerade gränssäkerhetsmodell med fyra moment.
- * Kontrollerna vid de yttre gränserna, gränsövervakningen och tullkontrollerna ska hålla hög nivå och trafiken över gränserna vara smidig med hjälp av tillräckligt stor personal och bättre kontrollmetoder och bättre ordnad kontroll. De ryska myndigheternas verksamhet kommer att stödjas.

- * Myndigheterna ska få tvärssektoriella lägesbilder. Vidare kommer man att särskilt följa upp gräns- och utlänningspolitiken i Ryssland och beslutsfattandet i EU kring gränssäkerhet och dess återverkningar.
- * Inom Schengenområdet för fri rörlighet kommer det att göras tullkontroller baserade på riskanalyser och samtidigt ska övervakningen av utlänningar och den anknyttande brottsbekämpningen bli effektivare.

Insatser

1. **Det operativa samarbetet** mellan polismyndigheter, gränsbevakningsmyndigheter, tullmyndigheter, viseringsmyndigheter och migrationsmyndigheter för att bekämpa illegal invandring och handel med människor kommer att **utvecklas** och utvidgas till intressegrupper. Samarbetet mellan Finlands representationer och sambandsmän i utlandet kring olaglig inresa och handel med människor ska intensifieras och byggas ut i samråd med andra representationer och flygbolagen. Vidare kommer polisens, tullens och gränsbevakningsväsendets samarbete (PTG-samarbetet) med myndigheterna i våra grannländer att intensifieras, särskilt samarbetet med Estland och de övriga baltiska staterna för att utbyta information och samordna åtgärder. Dessutom ska de myndigheter som ingår i invandringsprocessen förbättra sitt samarbete och samordna sina informationssystem genom datasystemet för elektronisk hantering av utlänningsärenden (UMA). *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, utrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet. Tidsplan: 2011.*
2. **Metoderna och tekniken för gränsövervakning, gränskontroller och tullkontroller ska förbättras och den gränsöverskridande trafiken bli smidigare.** Kontroller av godstrafiken och fordon sätts in vid EU:s yttre och inre gräns och kontroller av passagerartrafiken vid den yttre gränsen. Man utnyttjar då dels nationellt och internationellt utbyte av information och samarbete mellan myndigheterna, dels riskanalyser. Gränsövervakningen kommer att förbättras genom att den tekniska kontrollen av landgränsen moderniseras och utvidgas och genom att fartygs- och luftfartygsflottan förnyas. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, kommunikationsministeriet. Tidsplan: 2015.*
3. Vid de inre gränserna **kompenseras följderna av de upphörda gränskontrollerna** bl.a. genom förhandsuppgifter om resande och laster och genom effektivare myndighetsverksamhet inom landet. Målen och samverkansmetoderna läggs fast i en särskild handlingsplan där det också ska ingå anvisningar om procedurer vid och information om hur övervakningen av utlänningar ska effektiviseras, men också föreskrivas om fler slumpmässiga kontroller utan att det finns brottsmisstanke och oanmälda kontroller utifrån profileringar. För att stärka hänsynen till de mänskliga rättigheterna kommer också organisationernas och utlänningarnas behov att beaktas i utvecklingsarbetet. Syftet är att skapa samarbete på det praktiska planet mellan myndigheter, organisationer och utlänningar för att förbättra lägesbilden av utlänningarna, främja ömsesidig samverkan och ömsesidigt bistånd och för att stödja organisationernas arbete för att uppdaga offer för människohandel. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, organisationer. Tidsplan: 2011.*
4. Insatser ska sättas in över hela linjen för att **effektivisera bekämpningen av verksamheten för global olaglig inresa** som drar nytta av den fria rörligheten i Schengenområdet. Det ska göras genom en **handlingsplan** mot olaglig inresa. Planen kommer att sammanställas tvärssektoriellt och i samråd med organisationerna. Den ska beskriva fenomenet olaglig resa och vistelse, aktörerna och åtgärderna i ett brett perspektiv. Planen tar främst fasta på insatser för att förebygga olaglig inresa och åtgärder i samråd med myndigheterna i våra grannländer och med

tredjeländer. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, finansministeriet, organisationer. Tidsplan: 2009.*

5. Den **utbildning i utlänningsfrågor** som myndigheterna och organisationerna har ordnat tillsammans **kommer att byggas ut och breddas** för att omfatta alla parter, inbegripet närområdessamarbetet. Det ska finnas en särskild styrgrupp för utbildningen. Polisen, gränsbevakningsväsendet, tullen, Migrationsverket, representationerna, åklagarväsendet och domstolarna, skattestyrelsen, social- och hälsovården och berörda organisationer ska införliva olaglig inresa och vistelse och svart ekonomi i sina läroplaner och sin fortbildning. Också organisationerna på arbetsmarknaden, arbetarskyddsmyndigheterna och transportörer ska få utbildning. Också personal som handlägger visumansökningar ska få bättre utbildning, bättre teknisk utrustning och bättre samverkansmetoder för att kunna hålla jämna steg med utvecklingen inom lagstiftningen och tekniken och de förändrade förhållandena. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, organisationer. Tidsplan: 2011.*
6. Brister i lagstiftningen ska ses över, om de hindrar myndigheterna att ingripa effektivare i situationer då tullen har fått felaktiga uppgifter vid införsel, utförsel eller transitotrafik. *Ansvarig myndighet: justitieministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, inrikesministeriet, tullen. Tidsplan: 2009.*

Nyckeltal och indikatorer vid uppföljning

Indikator	Utgångsnivå 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
<i>Personer som har försökt ta sig in eller vistats i landet olagligt eller på bristfälliga grunder och upptäckts vid gränsbevakningsmyndigheternas kontroller eller vid gränsen (antal)</i>				
bristfälliga inreseförutsättningar, felaktiga uppgifter, oärliga inkomster, sextjänster, säkerhetsrisker (148 § UtL)	1 907	2 200	2 800	Gränsbevakningsväsendet
brott och förseelser (förfälskningsbrott, förseelse angående vistelse enligt utlänningslagen, olaglig gränspassage inkl. försök/gränsbevakning, kräkning av statsgräns/gränskontroller)	1 189	1 200	1 300	Gränsbevakningsväsendet
personer som har förts in i landet olagligt	545	600	700	Gränsbevakningsväsendet/ Centralkriminalpolisen
<i>Personer som vistas eller arbetar olagligt i landet och som polisen, Gränsbevakningsväsendet, Migrationsverket och arbetarskyddsmyndigheterna upptäckt vid övervakning av utlänningar inom landet</i>				
1. förseelser enligt utlänningslagen (antal/årsverke)	955/6	1 200/10	1 600/12	Gränsbevakningsväsendet/ Centralkriminalpolisen
<i>Asylsökande</i>				
* försvunna under asylprocessen, % av alla asylsökande	20,2 % av alla asylsökande	Högst 20 % av alla asylsökande	Högst 20 % av alla asylsökande	Migrationsverket
Matchande tullkontroller (%)	10	15	20	Tullen
Brott avslöjade av tullen (antal)	4 652	4 700	4 700	
Hur stor andel av brotten avslöjade av tullen som blivit utredda (%)	93	92	92	
Effekten av tullens brottsutredning (mn €)	51	51	51	

6.7 Åtgärder för att hindra handel med människor och därmed jämförlig brottslighet

Nuläge

Handeln med människor finns i hela världen och är ett komplext fenomen. Den förekommer i samband med prostitution, sexindustri och annat sexuellt utnyttjande. Fenomenet kan också

förekomma vid tvångsarbete eller annat missbruk av arbetskraft. Människohandel kan vara organhandel. Offren kan vara män, kvinnor eller barn. Vid handel med människor tar någon en människa i sitt våld, värvar, överlåter, transporterar, tar emot eller inkvarterar någon för sexuellt utnyttjande, tvångsarbete eller annan kränkande behandling eller för att ta organ eller vävnad för ekonomisk vinning. Handel med människor pågår ofta parallellt med organiserad brottslighet och svart ekonomi. Tillsammans med människosmuggling är handeln med människor enligt vissa bedömningar den del av de internationella brottsliga organisationernas affärsverksamhet som ökat mest på senare tid och ett medel för terrorister att finansiera sin verksamhet. Människohandel är ofta förknippad med annan gränsöverskridande brottslighet.

Det är först på senare år som vi i Finland har fått lagstiftning mot handel med människor. Straffbestämmelser om människohandel togs in i strafflagen den 1 augusti 2004, medan det blev straffbart att köpa sexuella tjänster av offer för koppleri och människohandel den 1 november 2006. Tanken var att försämra möjligheterna för brottsligheten kring handeln med genom att påverka efterfrågan på sexuella tjänster. Så länge bestämmelserna har funnits har polisen eller Gränsbevakningsväsendet startat förundersökning i femton misstänkta fall av handel med människor. I bara ett fall har förundersökningen lett till att någon blivit dömd. En av orsakerna till att domarna är så få är att brottsrubriceringen ofta ändras under förundersökningen. Ett brott som i förundersökningen går under rubriken människohandel kan under arbetets gång ändras till ordnande av olaglig inresa eller ockerliknande diskriminering i arbetslivet.

Övriga insatser mot handeln med människor har startat på det sätt som statsrådet anger i sin verksamhetsplan mot människohandel från den 25 augusti 2005. Flera ministerier och förvaltningsområden har varit engagerade i arbetet, men också frivilligorganisationer, organisationer på arbetsmarknaden, kyrkorna och andra trossamfund och kommunerna. Verksamhetsplanen samordnas och styrs av en styrgrupp som i december 2007 lämnade ett förslag till översyn av planen. Statsrådet behandlar för närvarande en ny plan som har sammanställts utifrån förslaget och kommer enligt planerna att godkänna den våren 2008.

Den 31 juli 2006 trädde en ändring av utlänningslagen i kraft som ger offer för människohandel betänketid och rätt till uppehållstillstånd. En mekanism för att hjälpa offer för handel med människor startade 2006 och blev lagstadgad den 1 januari 2007. Tjänsterna och stödåtgärderna inbegriper rättshjälp och annan rådgivning till offren, krishjälp, social- och hälsovård, tolktjänster och andra stödtjänster, tillfällig inkvartering eller permanent boende, socialbidrag och annan nödvändig omsorg och stöd för att återvända tryggt till sitt hemland eller sändarland. År 2007 omfattades nio personer av hjälpmekanismen. Fyra av dem var minderåriga och en del hade tagits in redan året innan.

Sannolikheten för handel med människor har ökat i Finland, särskilt till följd av den ökande transitotrafiken på Helsingfors-Vanda flygplats och de nya flygrutterna på Asien som startat de senaste åren. Läget försvåras ytterligare av transitotrafiken på vägarna från det forna Sovjetunionen och från Fjärran östern via Ryssland och Finland vidare ut i Europa.

En gemensam ambition för Schengenländerna är att förhindra att personer från länder med visumtvång faller offer för handel med människor eller utnyttjas som arbetskraft. Trycket att försöka få illegalt arbete är extra stort från länderna i Syd- och Centraleuropa. Från många håll försöker man utnyttja Finland som genomgångsland till andra medlemsstater där det är lättare att arbeta illegalt än hos oss. Illegal arbetskraft från länder med visumtvång löper extra stor risk att bli utnyttjade av arbetsgivare och för att utsättas för påtryckningar.

De som försöker resa in olagligt i ett europeiskt land betalar stora belopp till dem som ordnar resan. Det kan leda till att de blir beroende av människosmugglaren. Många återbetalar sina respengar i förhållanden som påminner om slaveri och lever i skuldsättning eller utsätter sig för risker och sexuellt utnyttjande under resan. Genom att förbättra de lagliga metoderna för invandring och motverka olaglig inresa kan vi minska möjligheterna att bedriva handel med människor.

Offren för människohandel kan vara finska medborgare eller medborgare från andra medlemsstater som utnyttjar sin rätt till fri rörlighet. Offren från länder utanför EU vistas inte alltid illegalt i landet, utan kan ha uppehållstillstånd på grund av arbete. Allt detta har resulterat i att Finland fram till slutet av 2007 bara hade beviljat ett offer för människohandel uppehållstillstånd. Fyra personer har fått betänketid. Fall av människohandel behöver inte alltid komma fram i samband med uppehållstillstånd och är inte alltid förknippade med olaglig inresa, människosmuggling eller brott mot inresebestämmelserna.

Ensamresande minderåriga asylsökande är en extra sårbar grupp. De som förmedlar barnen, till exempel kriminella organisationer, kan medvetet utnyttja asylförfarandet som tillåter att en smugglad person kan söka asyl i ett genomgångsland för att försäkra sig om inresa i mottagarlandet. Asylförfarandet kan åtminstone i fall då olaglig inresa är ordnad vara den kanal som avslöjar minderåriga men också vuxna offer för handel med människor. Risken är att minderåriga offer som fångas upp i ett genomgångsland lockas av de kriminella organisationerna att fortsätta resan mot det planerade målet trots att de redan får hjälp.

Det är en stor säkerhetsrisk att hjälpa offer för människohandel eftersom handeln ligger i händerna på organiserade kriminella ligor. Påtryckningar och hot från ligorna är en faktisk risk för offren själva, vittnen och de som arbetar med dem. Myndigheterna gör en risk- och säkerhetsanalys av varje fall.

Grovt koppleri, grovt ordnande av olaglig inresa och ockerliknade diskriminering i arbetslivet är brott som kan jämföras med människohandel. För att vi ska få en samlad bild av handeln med människor i Finland är det viktigt att jämföra uppdagade misstankar om handel med människor med samhällets kapacitet att upptäcka och motarbeta brottslighet av den typ som människohandel representerar. År 2007 anmälde inget enda fall av grovt koppleri till polisen. Samma år anmälde tretton fall av grovt ordnande av olaglig inresa och tretton fall av ockerliknade diskriminering i arbetslivet.

Det finns flera orsaker till att så få fall av handel med människor uppdagas. Uppskattningarna av antalet offer som transporteras via Finland eller stannar här kan vara fel eller så fungerar inte mekanismen för att upptäcka brottsligheten som det har varit meningen. Det är svårt att dra en tydlig gräns mellan människohandel och de brott som är jämförliga med människohandel och med den erfarenhet vi har i dag är det osäkert om vi kan identifiera vissa brott som handel med människor. Det har visat sig vara betydligt svårare att känna igen offer än förväntat. Dessutom kan det hända att en del fall förebyggas via representationerna i utlandet, genom samarbetet med flygbolagen och tack vare informationskampanjer. Det är också fullt möjligt att vi inte kan nå alla grupper av offer med de nuvarande metoderna och att de inte upptäcks av myndigheterna.

De viktigaste insatsområdena

- * Förebyggande åtgärder bör sättas in i tredjeländer om man vill förebygga handel med människor redan i sändarländerna.

- * Det måste informeras mer om handeln med människor för att vi ska kunna påverka utbud och efterfrågan.
- * Metoderna för att känna igen offer för människohandel måste bli bättre för att alla offer för brotten ska kunna nås av hjälpen.
- * Myndigheterna ska förbättra sin verksamhet för att bekämpa och upptäcka handel med människor, särskilt vid gränspassage och övervakning inom landet.
- * Myndigheterna och frivilligorganisationer bör bygga upp förtroendefulla samarbetsrelationer för att benägenheten att anmäla misstänkta offer ska bli större.
- * Finland bör räkna med att människohandeln ökar i takt med att kommunikationerna förbättras, rörligheten inom EU ökar och förmedlingen av utländsk arbetskraft tilltar.
- * Vi ska vara medvetna om att de lagliga invandringsmetoderna och viseringsreglerna i växande omfattning kommer att utnyttjas som instrument för människohandel.
- * Dessutom bör vi bli bättre på att känna igen nya och förnyade metoder för människohandel, ta fram nya metoder för att uppdaga människohandel inom svårbevakade sektorer, till exempel hushållsarbete och leverantörer av personliga tjänster
- * Människohandel i syfte att utnyttja offren sexuellt expanderar över webben och vi måste kunna avslöja fallen.

Mål

Vi ska arbeta för att förebygga människohandel, hjälpa offren och ställa de skyldiga till svars.

Insatserna mot människohandel styrs av följande **förvaltningsövergripande strategiska riktlinjer**:

- * Ett offercentrerat angreppssätt med fokus på de mänskliga rättigheterna ska integreras i all verksamhet för att bekämpa människohandel.
- * Vi ska satsa på förebyggande åtgärder i de länder där människohandel har sitt ursprung som ett led i samarbetet mellan EU och Schengenländerna och annat internationellt samarbete.
- * Informationen om människohandel bör öka i sändar-, genomgångs- och mottagarländerna och fokus bör sättas på att förebygga efterfrågan.
- * Möjligheterna att känna igen människohandel och brott som är jämförliga med människohandel bör förbättras.
- * Samarbetet mellan myndigheterna och andra aktörer bör förbättras över hela linjen för att det ska bli lättare att förstå processerna inom handeln med människor, dess manifestationer och lagstiftningen.
- * Det behövs en oberoende utvärdering och rapportering av åtgärderna för att bekämpa människohandel.

Insatser

- 1. Mer information om människohandel för att förebygga fenomenet.** Arbetet för att bekämpa människohandel går ut på att påverka både utbud och efterfrågan. Informationen till allmänheten och eventuella offer måste utökas i sändar-, genomgångs- och mottagarländerna i samråd med myndigheter, organisationer, transportörer och medier. Informationen bör särskilt fokusera på den viktiga roll som efterfrågan spelar för uppkomsten av människohandel. Arbetet bör ta fasta på de möjligheter som internationellt samarbete, sambandsmän, EU:s viseringspolitik och de nationella ansträngningarna erbjuder. Information om risken för människohandel bör spridas vis gränspassage. Vidare ska vi motverka att arbetskraft utnyttjas genom att arbetstagare som kommer till Finland ges adekvat vägledning, anställningsvillkoren övervakas och arbetarskyddet fungerar, svart ekonomi motarbetas och samarbetet med

organisationerna på arbetsmarknaden är väl fungerande. Myndigheterna och organisationerna ska tillsammans bygga ut utbildningen om frågor kring handel med människor inom olika förvaltningsområden, yrkesområden och i samhället i stort. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, utrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbets- och näringsministeriet, organisationer. Tidsplan: 2011.*

- 2. Definitionen på människohandel och liknande brott bör förtydligas** för att myndigheterna, organisationerna och åklagarväsendet ska tolka fenomenet människohandel och brottsrubriceringarna på samma sätt. Förmågan att känna igen handel med människor bör förbättras genom systematisk information, utbildning och anvisningar och med hjälp av förteckningar med indikatorer på offerroll. Tröskeln ska vara låg för att alla som fallit offer för handel med människor ska få hjälp. Myndigheterna ska förbättra sin verksamhet inom landet, i synnerhet för att upptäcka den människohandel som går via de inre gränserna i Schengenområdet. Dessutom ska myndigheterna intensifiera sitt samarbete för att identifiera offer och ge dem hjälp, med hänsyn till att den tredje sektorns uppsökande verksamhet och rådgivning spelar en viktig roll för att uppdaga offren. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: alla förvaltningsområden, arbetsmarknadens organisationer, andra organisationer, kyrkor och trossamfund. Tidsplan: 2010.*
- 3. Rapporteringen och uppföljningen vid fall av människohandel ska förbättras.** En oberoende myndighet ska utses till ansvarig nationell rapportör inom området människohandel. Under 2009 byggs mekanismer för att motverka människohandel upp och det görs en utomstående och oberoende utvärdering av hur de samverkar i sin helhet. Med utgångspunkt i utvärderingen sammanställs sedan rekommendationer till insatser för att vidareutveckla lagstiftningen och verksamheten mot människohandel. Rekommendationerna läggs upp i samråd med den nationella rapportören. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, organisationer. Tidsplan: 2009.*

Nyckeltal och indikatorer för uppföljningen

Indikator	Utgångsläge 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Människohandel och liknade brott (antalet anmälda brott)				
- människohandel och grov människohandel	3	20	30	Gränsbevaknings- väsendet/
- grovt koppleri	6	8	10	Centralkriminal- polisen
- ockerliknande diskriminering i arbetslivet	14	20	25	
- grovt ordnande av olaglig inresa	76	70	80	
	0	10	15	Rättsregistercentralen
	12 (2006)	50	55	
Domar för människohandel och liknade brott				
- människohandel och grov människohandel	9	27/35	55/70	Migrationsverket
- brott som är jämförliga med människohandel	9	20	25	
		15	25	
Personer som omfattas av hjälpåtgärder/föreslagna				Migrationsverket
- via myndigheter	4	6	10	
		3	5	

<ul style="list-style-type: none"> – via organisationer <p style="text-align: center;">Offren har fått</p> <ul style="list-style-type: none"> – betänketid – uppehållstillstånd 				
---	--	--	--	--

6.8 Åtgärder för att bekämpa organiserad brottslighet

Nuläge

Årligen misstänks medlemmar i organiserade kriminella grupper för olika typer av brott i nästan 3 000 anmälningar och nästan lika många diverse anmälningar och anmälningar om fasttagande. Under perioden 2001–2005 misstänktes personer som ingår i organiserade kriminella grupper för 29 brott mot liv och 51 försök till brott mot liv. I slutet av 2006 uppskattades det finnas ungefär 1 000 personer som hörde till aktivt fungerande kriminella grupper i Finland. Av dem var knappa 900 finska medborgare, drygt 60 estniska medborgare och ungefär 10 ryska medborgare. I kölvattnet av de organiserade grupperna finns det ett stort antal enskilda samarbetspartner som inte är medlemmar, men som man måste hålla ett öga på. Ett antal finländska yrkesförbrytare bor eller vistas utomlands och de har fortlöpande kontakt med den organiserade brottsligheten i Finland.

I början av 2008 avtjänade 283 utländska medborgare sitt straff eller satt häktade i fängelser i Finland. Estniska och ryska medborgare utgjorde den största gruppen. En del av internerna med utländskt medborgarskap är fast bosatta i Finland.

De kriminella grupperna arbetar i dag mycket målmedvetet och konkurrensen om herraväldet har hårdnat i lägren. De största kriminella grupperna i Finland har egna emblem. Med sin klädstil och andra yttre attribut visar medlemmarna att de hör till gänget. Dessutom finns ett stort antal kriminella grupper utan emblem och många grupper som aktiva inom vissa områden eller på landsbygden. Konkurrensen om herraväldet har lett till att framför allt fler grupper med yttre attribut har kommit till inom nya sektorer. Dessutom har grupperna intensifierat sitt samarbete och de kriminella grupperna med yttre attribut har satsat hårt på att värva medlemmar för att öka sitt inflytande.

Ett flertal kriminella grupper bekostar sin verksamhet i stor utsträckning med knarkhandel i stor skala och med olaglig skuldindrivning i kombination med våld eller hot om våld. De organiserade grupperna spelar en framträdande roll i införseln av och handeln med narkotika. Amfetamin har uppnått ett stabilt läge i Finland och förs huvudsakligen in från eller via Estland. Hasch kommer från Marocko via Spanien. Ökningen i efterfrågan på droger förefaller att ha planat ut, visar de senaste studierna.

På senare tid har vi fått starka bevis för att den kriminella aktiviteten har skiftat fokus. I synnerhet de kriminella grupperna med egna emblem har vänt blickarna mot laglig företagsamhet, särskilt inom byggbranschen, vid sidan av sina traditionella områden, droghandel och skuldindrivning. Finansinspektionen, som utöver tillsyn över finansmarknaden, bedömer att de olagliga insideraffärerna på aktiemarknaden i större utsträckning har blivit organiserad verksamhet.

Det framväxande intresset bland de tungt belastade kriminella grupperna för underentreprenader inom byggbranschen ger anledning att förutspå att grupperna kommer att komplettera sin formellt lagliga företagsamhet med typiska former av ekonomisk brottslighet inom branschen, bl.a. falska

kvitton, skattefusk plus förmedling och utnyttjande av kortvariga företag och svart arbetskraft. Det är vanligt att brottsligheten kamoufleras i långa entreprenadkedjor och med skydd av bulvaner. Under sådana förhållanden genererar skattefusk snabb och stor vinning av brott. Organisationerna kan förfoga över tiotals företag där de som de facto är ansvariga och ägare är gömda bakom bulvanrollen. Arbetskraft importeras i allt högre grad från utlandet, särskilt från de forna Sovjetstaterna. Utomlands ligger anskaffning och förmedling av olaglig arbetskraft i händerna på den organiserade brottsligheten och det ökar risken för att den kriminella kulturen och den anknytande korruptionen också sprids till oss.

Underentreprenaderna inom byggbranschen är ett ypperligt tillfälle för de kriminella grupperna att vid sidan om ekonomisk brottslighet bedriva traditionell egendomsbrottslighet. När resandet har underlättats har organiserade ligor för råd, inbrott, stöld och penningförfalskning, inte minst från de baltiska staterna, fått fotfäste också i vårt land.

I vår utrikeshandel utnyttjar brottslingarna svagheterna i lagstiftningen och myndigheternas övervakning. De kriminella grupperna utnyttjar laglig företagsverksamhet för brottsliga syften inom godstrafiken. I vissa fall går deras företagsverksamhet helt och hållet ut på att kriminell verksamhet. Kriminell verksamhet inom godshandeln förekommer i logistikkedjan bl.a. inom spedition, lagring och transport. Ofta har kriminaliteten inom logistikkedjan kopplingar till handeln med Ryssland.

Risken är att de kriminella aktörerna utnyttjar det lagliga näringslivet och beslutfattandet i samhället. Internationella kriminella organisationer som eftersträvar snabba och stora vinster har lärt att effektivt utnyttja datanäten och avancerad informationsteknik. De försöker påverka parterna i straffprocesser, vittnen och deras anhöriga, men också myndigheter. Det finns bevis för att det finns kopplingar mellan terrorism och internationella kriminella grupper. Det kan ha den konsekvensen att den organiserade brottsligheten blir starkare och ökar också i Finland.

De viktigaste insatsområdena

- * Fokus i bekämpningen av organiserad brottslighet bör i allt högre grad skifta från att förebygga brott till att minimera skadorna.
- * Den relaterade brottsligheten som stärker den organiserade brottsligheten måste bekämpas, den ekonomiska vinningen brott undanröjas effektivare och åtgärder för att hindra värvning till kriminella grupper vidtas.
- * Information från kriminalunderrättelse blir mer heltäckande och välanalyserad och bör utnyttjas bättre.
- * Det bredda samarbetet med utgångspunkt i sektorspecifikt partnerskap måste förbättras.
- * Vittnen, parter och myndigheter ska ha tryggade villkor i straffprocesser.
- * Finland ska delta aktivt i det internationella samarbetet för att bekämpa brott.

Mål

Ambitionen är att förutsättningarna och möjligheterna för organiserad brottslighet och annan allvarlig kriminalitet ska försämrats. Intresset för att låta sig värvas till organiserade kriminella grupper ska minska. Dessutom ska vi arbeta för att förhindra att den organiserade brottsligheten sprids och de negativa effekterna för samhället av allvarlig brottslighet blir färre.

Åtgärderna för att bekämpa organiserad brottslighet styrs av följande **förvaltningsövergripande strategiska riktlinjer:**

- * Insatserna för att förebygga brott ska bli effektivare, den organiserade brottsligheten ska upptäckas lättare och förutsättningarna för kriminell verksamhet bli sämre.
- * Samarbetet ska intensifieras för att säkerställa övergripande brottsbekämpning och hindren för samarbete ska avskaffas.

Insatser:

1. **Samarbetet för att bekämpa organiserad brottslighet effektiveras mellan myndigheterna på nationell och internationell nivå.** Bekämpningen av organiserad brottslighet bygger på att det finns en bred lägesbild i realtid. Med hjälp av den planeras, dimensioneras och samordnas myndigheternas åtgärder kring samma brott nationellt och internationellt. I Finland inriktar vi oss på att bekämpa vissa grupper av brottslighet och metoden kommer att utvidgas och tillämpas tillsammans med de lagövervakande myndigheterna i närområdet. I det internationella samarbetet kommer myndigheternas sambandsmän att utnyttjas effektivt och verksamheten ska samordnas och utsträckas till myndigheter som inte har någon egen sambandsman på förläggningssorten. Utländska förbrytares straffansvar fullföljs i deras hemstater. De lagövervakande myndigheterna i staten ska engageras att delta i förundersökningen, bl.a. genom att tillämpa metoden för särskilt utvalda brott och starta gemensamma undersökningsgrupper. Utländska förbrytare som är dömda i Finland flyttas till sina hemländer för att avtjäna straffet där inom ramen för internationella avtal. Åtgärder för att bekämpa brottslighet kommer att stödjas i länder där brottsligheten och de negativa effekterna av den påverkar Finland. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, tullen. Tidsplan: fr.o.m. 2008 fortlöpande verksamhet.*
2. **Det sektorsspecifika samarbetet med näringslivet utökas.** För att förhindra att organiserad brottslighet och korruption tränger in i näringslivsstrukturerna ska näringslivet få bättre beredskap och engagera sig i bekämpningen av brott. Myndigheterna ska sammanställa rapporter om aktuella hot från den organiserade brottsligheten för olika branscher, exempelvis inom byggbranschen, restaurangbranschen och logistiksektorn. Nödvändiga insatser förebreds gemensamma branscharbetsgrupper för myndigheterna och näringslivet. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, tullen, Finlands Näringsliv EK, Centralhandelskammaren. Tidsplan: Analys och rekommenderade insatser 2009.*
3. **För att effektivisera bekämpningen av ekonomisk brottslighet** fortsätter planerna på att inrätta ett samarbetscentrum för tvärsektorieell analys av hoten från ekonomisk brottslighet. Centrumet kommer att placeras vid finansministeriet eller inrikesministeriet och koncentrera sig på att bevaka fenomen och stödja andra myndigheter när det gäller att avslöja enskilda brott som har med svart ekonomi och ekonomisk brottslighet att göra. Dessutom ska övriga nödvändiga åtgärder för att minska ekonomisk brottslighet och svart ekonomi förberedas. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter finansministeriet, justitieministeriet. Tidsplan: 2011.*
4. **Medverkande i straffprocesser kommer att skyddas** genom att polisförvaltningen får ett nationellt centrum, en enhet för personsäkerhet, för att skydda vittnen och personer som förhöras i vittnessyfte och de myndigheter som deltar i straffprocessen. Ett förvaltningsövergripande handlingsprogram ska läggas upp som stöd för skyddsverksamheten. Dessutom ska en lag om

personsäkerhet beredas. Den ska innehålla alla bestämmelser som nu är splittrade på flera lagar. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, kommunerna. Tidsplan: genomförande 2009.*

Nyckeltal och indikatorer för uppföljningen

Indikator	Utgångsläge 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Organiserade kriminella grupper, antal	89	85	Färre än 80	Centralkriminalpolisen
Medlemmar i organiserade kriminella grupper, antal	1 185	1 100	Färre än 1 000	Centralkriminalpolisen
Relationstal (%) mellan medlemmar i organiserade kriminella grupper enligt EU-kriterierna och medlemmar som sitter i fängelse	14 %	19 %	20 %	Centralkriminalpolisen och Brottspåföljdsverket
Vinning ur brott som vid brottsutredning tagits till vara för att säkerställa förverkandepåföljd och straffgrundade ersättningar, €	39 mn €	43 mn €	50 mn €	Polisens resultatdatasystem

6.9 Åtgärder för att bekämpa databrottslighet och risker med Internet

I takt med att datanäten har utvecklats har nya möjligheter till brott uppenbarats sig och dessutom resulterat i att traditionella brott har kunnat begås på nya sätt. Brotten som begås med hjälp av datateknik ökar och tillåter att den ekonomiska vinningen av brotten kan samlas in och flyttas över snabbt. Vid databrott kränker förövaren informationens integritet, konfidentialitet eller åtkomst. Webben utnyttjas bl.a. för att sprida olagligt innehåll, av kriminella grupper för att hålla kontakt med varandra vid förberedelser för brott, rekrytera illegal arbetskraft, flytta egendom och i terrorsyfte. Brottet kan syfta till att stjäla eller ändra information eller att stoppa företagets webbtjänster. Allt oftare har datorer, informationsnät och terminaler samband med ekonomiska brott och andra vanliga brott. Databrottsligheten har nära kopplingar med den internationella gränsöverskridande brottsligheten.

Typfallet för dataintrång är att ett så kallat botnät (botnet) infekterar bredbandskunders datorer och använder dem till någon form av skadlig verksamhet, vanligen till att sprida skadliga program, skicka skräppost, göra blockeringsattacker (denial-of-service-attack) eller erbjuda falska webbsidor. Ett nytt fenomen är skadliga program som stjälar information och inte minst program som blockerar och manipulerar tillämpningssessioner. Fortfarande har CERT_FI fått in uppgifter om mycket få fall. Men det finns tecken som tyder på att program också kan göra attacker mot finländska webbtjänster. Under 2007 uppdagades det fall då man med skräppost försökte värva folk för att tvätta pengar som förvärvats genom skadliga program eller falska webbplatser. CERT-FI blev informerat om servrar som lagrar användarinformation som har stulits med skadliga program. De innehöll dock bara få uppgifter om användare från Finland. Den snabba tekniska utvecklingen av skadliga program och botnäten är en stor utmaning för brottsspaning. Utvecklingen visar att förebyggande säkerhetsåtgärder är av stor vikt i datanäten, datasystemen och användarkulturen.

Det fall av dataintrång som CERT-FI hade uppgifter om gällde företag och innebar i de flesta fall att innehållet på webbplatser hade ändrats utan tillstånd. En del servrar användes också som plattform för falska webbplatser.

Det finns organiserade och specialiserade personer och grupper som går samman i nätverk för att skaffa sig ekonomisk vinning med kriminella medel. Med skadliga program och botnät kan de stjäla offrens bank- och kreditkortsuppgifter och använda dem för att begå brott. På Internet värvar de folk och skapar nätverk för tvätt av pengar. De stulna pengarna flyttas mellan bankkonton, förmedlingsföretag och elektroniska betalsystem och hamnar hos brottslingarna.

En ny typ av rasistiska brott är att personer kränks rasistisk via Internet. År 2006 begärde minoritetsombudsmannen att ungefär 40 webbplatser skulle undersökas. Rasistiskt material på Internet är djupt kränkande för den som blir utsatt och man kan se ett samband med rasistiska fenomen och diskriminering. Det är viktigt att vara medveten om att information som kränker människovärdet eller är hets mot folkgrupp ingår i yttrandefriheten. Dessutom är det inte tillåtet att sprida rasistisk propaganda på Internet friare än i tidningar och teve. På nätet råder det alltså precis samma begränsningar. I ett betänkande har riksdagens grundlagsutskott påpekat att det straffrättsliga ansvaret för den som har en lista på webben kan komma att bedömas, om han eller hon exempelvis tillåter att listan blir en kanal för kriminella meddelanden.

De viktigaste insatsområdena

- * Polisen måste få betydligt mer ingående information om förberedelser för och genomförande av brott på nätet och om effekterna. När den splittrade informationen samordnas, är det lättare att avslöja Internetbrottslighet.
- * Inte minst näringslivet besitter kunskap om Internetbrottslighet som hotar företagen. Metoderna för hur polisen ska få tillgång till informationen bör utredas förbehållslöst.
- * Det krävs större polisresurser för att metoderna för att bekämpa och uppdaga Internetbrottslighet ska kunna bli bättre. De datasystem och undersökningsmetoder för att uppdaga kränkningar av datasäkerheten som har varit bra i CERT-verksamheten måste vidareutvecklas för kriminalunderrättelse.
- * Hinder och brister i lagstiftningen eller otydliga metoder och otydlig ansvarsfördelning får inte vara något hinder för effektiv brottsbekämpning.

Mål

Ansvarsfördelningen och arbetsmetoderna för att bekämpa databrottslighet måste vara tydliga, förmågan att iaktta fenomen bra och benägenheten att anmäla brott större för att brottsundersökningen ska bli effektiv. Utvecklingen i informations- och kommunikationstekniken måste beaktas över hela linjen när brott bekämpas och straffansvar fullföljs.

Insatser

1. **Lagstiftningen om databrottslighet ska ses över och det ska säkerställas att myndigheterna adekvata och uppdaterade utredningsmetoder. Dessutom ska nya former av brottslighet kriminaliseras och den som driver webbplatser påföras ansvar.** Det ska utredas vilka möjligheter det finns att bättre utnyttja den information som myndigheterna, bland andra dataombudsmannen och försvarsmakten, samlar in i sin egen verksamhet som stöd för kriminalunderrättelse och brottsspaning hos förundersökningsmyndigheten och med vilka medel det ska gå att säkerställa att förundersökningsmyndigheten ska ha rätt att använda icke konventionella metoder för insamling av uppgifter, också i Internetbaserade nätverk och tjänster. Vidare ska det utredas om stöld av identitet bör kriminaliseras. *Ansvarig myndighet:*

inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet. Tidsplan: lagstiftningen utreds 2009, projektet genomförs 2011.

2. **Polisen ska få större resurser för att bekämpa och undersöka databrottslighet.** Övervakning och observation ska öka och andra lagövervakande myndigheter ska engageras i verksamheten. Det måste finnas tillräckligt många utredare av databrott som har den nyaste yrkeskunskapen om datanäten. Det tas fram virtuella modeller för polisverksamheten på Internet, särskilt modeller som beaktar de unga. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, Tullen, dataombudsmannen. Tidsplan: 2009.*

3. **Människor ska bli mer benägna att anmäla brott.** Polisen ska tillhandahålla ett centralt servicesystem där allmänheten, företag och organisationer lätt kan anmäla misstanke om eller faktiska hot mot datanätet, brott via datanätet eller annat misstänkt material. Systemet ska dessutom innehålla viktig information och råd om hur databrottslighet kan motverkas och skador reduceras. För att öka benägenheten att göra anmälningar och för att utredningen ska vara effektiv kommer det att utarbetas material som vänder sig till dem som utsatts för databrott. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, kommunikationsministeriet, Kommunikationsverket, Tullen, dataombudsmannen, informationssäkerhetsföretag. Tidsplan: tjänster och processer 2009.*

4. **Möjligheterna att bekämpa databrottslighet ska säkerställas och myndigheterna få större kompetens** genom att studier i databrottslighet införs i den grundläggande utbildningen och fortbildningen för de lagövervakande myndigheterna. Myndigheterna ska ordna specialutbildning för att de ska få bättre möjligheter att bekämpa, undersöka, föra vidare till åtalsprövning svår och massiv databrottslighet och för att de ska få större chanser att delta i internationellt samarbete. Polisen kommer regelbundet att sammanställa resuméer om databrott för att förundersökningsmyndigheterna, åklagarna och rättsväsendet ska få större kunskap om det rådande läget, nya fenomen och de stora frågorna. Myndigheterna ska se till att det finns hög kompetens i hela straffprocesskedjan för att det straffrättsliga ansvaret för databrott ska fullföljas effektivt gentemot åklagarmyndigheterna och med hjälp av utbildning för rättsväsendet. De berörda myndigheterna ska samarbeta och samarbetet ska förbättras med särskilda insatser för tekniksamverkan, bättre metoder och mer utbildning. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: finansministeriet, justitieministeriet, försvarsministeriet, kommunikationsministeriet, Tullen, Kommunikationsverket. Tidsplan 2010.*

Nyckeltal och indikatorer för uppföljningen

Indikator	Utgångsläge 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Brott i anknytning till databrottslighet som polisen har fått uppgifter om, antal ⁴	451	525	600	Polisens resultatdatasystem
Kränkningar av informationssäkerheten och hot som CERT- FI har fått uppgifter om	2 191	2 500	2 900	Kommunikationsverket, enheten CERT-FI
Brott i anknytning till databrottslighet som polisen har fått uppgifter om, hur	47 %	48 %	50 %	Polisens resultatdatasystem

⁴ Indikatorerna omfattar följande brottsrubriker: SL 38:7 lindrigt störande av post- och teletrafik, SL 38:1 sekretessbrott, SL 38:2 sekretessförseelse, SL 38:8 b avkodningssystemsbrott, SL 38:7 a systemstörning, SL 38:5 störande av post- och teletrafik, SL 38:8 dataintrång, SL 38:3 försök till dataintrång, SL 38:6 grovt störande av post- och teletrafik, SL 38:4 grov kränkning av kommunikationshemlighet, SL 38: 3 försök till kränkning av kommunikationshemlighet och SL 38:3 kränkning av kommunikationshemlighet.

stor procent som har utretts ⁵				
Skadliga program som infekterat datanät i Finland i relation till antalet bredbandsuppkopplingar (index)	100	90	75	Kommunikationsverket, enheten CERT-FI

6.10 Åtgärder för att bekämpa terror, förebygga olaglig verksamhet bland extremist rörelser och motverka våldsamt radikaliserings

Nuläge

I en rapport från 2007 om terrorismen i EU sägs det att det i EU finns en ett stort antal terroristorganisationer av olika slag. De kan ha som mål att stå till inom unionen antingen i någon medlemsstat eller i någon stat utanför unionen. Dessutom använder organisationerna EU som bas för sina aktiviteter i området. Terroristorganisationerna delas i rapporten upp i efter det huvudsakliga motivet för sin verksamhet: islamsk terrorism, etnisk-nationalistiska och separatistiska terroristgrupper, terroristgrupper hör till extrema vänstern och terroristgrupper som hör till extrema högern.

År 2006 stod dessa grupper för 498 tillslag i EU och 424 anknöt till separatistiska grupper. Merparten av attackerna begränsade sig till materiella skador utan avsikt att döda. Frankrike, Spanien och Förenade konungariket har varit utsatta för terrordåden. Hälften av alla som anhöllits för terrordåd har anknytning till islamsk terrorism. Enligt internationella hotbedömningar utgör den extrema islamska terrorn det allvarligaste hotet mot det internationella systemet. På senare år har de extrema islamska grupperna och nätverken byggt ut sin verksamhet i Europa. Konflikterna i de muslimska områdena medverkat till en radikaliserings också bland muslimer bosatta i västvärlden. Konflikterna kan leda till ökade flyktingströmmar till Europa, också till Finland.

Utvecklingen de senaste åren i en del europeiska länder visar att invandrarna inte i tillräckligt stor omfattning har fått ta del av de rättigheter som demokratiska och jämlika samhällen erbjuder sina medborgare. Bristen på delaktighet och framtidsutsikter i kombination med erfarenheten av att muslimernas internationella gemenskap, ummah, förnedras har blivit en gynnsam grogrund för radikalism. De extrema islamska grupperna rekryterar framför allt unga män som känner att de inte har integrerats i västerländska samhället. I dessa fall handlar det inte nödvändigtvis om ekonomisk marginalisering, utan om bristande framtidsutsikter.

I dagsläget är Finland inte direkt hotat av terrorism, men man måste trots allt ta hänsyn till att inte bara de utrikes- och säkerhetspolitiska besluten utan också våra ekonomiska och sociala förhållanden kan bli grogrund för radikalism med våldsinslag. Finland kan också komma att utnyttjas som stöd, bl.a. för att finansiera eller stödja terrorism på något annat sätt.

I de länder som de extrema islamisterna hotat med tillslag kommer finländska intressen att vara hotade nu och i framtiden. Terroristerna kan slå till mot stora evenemang i Finland som väcker stort internationell uppmärksamhet, till exempel toppmöten, idrottstävlingar och konferenser. På sådana tillställningar har säkerheten varit väl ordnad, också mätt med internationella mått. Terroristerna

⁵ Indikatorerna omfattar följande brottsrubriker: SL 38:7 lindrigt störande av post- och teletrafik, SL 38:1 sekretessbrott, RL 38:2 sekretessförseelse, SL 38:8 b avkodningssystemsbrott, SL 38:7 a systemstörning, SL 38:5 störande av post- och teletrafik, SL 38:8 dataintrång, SL 38:3 försök till dataintrång, SL 38:6 grovt störande av post- och teletrafik, SL 38:4 grov kränkning av kommunikationshemlighet, SL 38: 3 försök till kränkning av kommunikationshemlighet och SL 38:3 kränkning av kommunikationshemlighet.

opererar globalt och gör systematiska jämförelser i olika länder, också i Finland, av de hur säkerheten är ordnad och försöker slå till där de uppskattar att de har de största chanserna att lyckas.

Det finns inga internationella terroristgrupper i Finland, men de extrema och alternativa rörelserna har blivit mer internationella. Det kan man konstatera framför allt i rörelsen för djurens rättigheter, men också andra finländska aktiviteter och anammat metoder från utlandet. Miljö- och klimatfrågorna, kärnkraften och problemen med hanteringen och lagringen av kärnbränsle kommer också i fortsättningen att vara framträdande teman för aktiviteterna. De utländska aktivisterna hör nästan utan undantag till någon internationell frivilligorganisation som fränsäger sig all samröre med våldsamma aktiviteter.

De viktigaste insatsområdena

- * Hoten om terrorism, radikaliseringsen med våldsinslag och de extrema rörelsernas olagliga verksamhet ska kunna gå att känna igen och orsakerna påverkas genom bättre samarbete.

Mål

Målet är att förutsättningarna, möjligheterna och motivationen för att bedriva terrorism och den underliggande verksamheten ska försämrars. Utvecklingen mot våldsam radikaliseringsen måste förhindras och vi måste ingripa effektivt i de extra rörelsernas olagliga verksamhet.

Åtgärderna för att bekämpa terrorism, förhindra olagliga extrema rörelser och förebygga radikaliseringsen med våldsinslag styrs av följande **förvaltningsövergripande strategiska riktlinjer**:

- * Åtgärderna för att bekämpa terrorism och förebygga radikalism med våldsinslag bygger på omfattande samverkan där det traditionella och förtroendefulla samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna, andra myndigheter, näringslivet och frivilligorganisationerna arbetar mot samma mål.

Åtgärder

1. Terrorismen och den underliggande utvecklingen ska bekämpas **genom att det görs en omfattande kartläggning av myndigheternas möjligheter och medel för att de nationella aktörer som svarar för bekämpningen av terrorism**. Det kommer att utarbetas en nationell strategi för att bekämpa terrorism där ansvarsfördelningen mellan myndigheterna och myndigheternas roller läggs fast och förtydligas. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: Statsrådets kansli, utrikesministeriet, justitieministeriet, finansministeriet, arbets- och näringsministeriet, miljöministeriet, undervisningsministeriet, kommunikationsministeriet, försvarsministeriet. Tidsplan: Strategin klar 2009, verkställigheten senare.*
2. Genom myndighetsåtgärder och utredningar ska det **utredas vilka underliggande skäl det finns till den våldsamma radikalismen och hur bekämpningen av fenomenet ser ut i dagens Finland**. Utifrån detta kommer det att ordnas utbildning för myndigheterna och startas ett brett upplagt samarbete mellan dem för att det ska bli lättare att identifiera våldsam radikaliseringsen och extrema rörelsernas illegala verksamhet. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: justitieministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, utrikesministeriet, de största städerna. Tidsplan: arbetet startar 2008, handlingsprogrammet klart 2009.*

3. Det kommer att **skapas strukturer för samverkan med det civila samhället för att bekämpa våldsamt radikaliserings**. Det kan det inrättas ett förhandlingsforum för myndigheterna och muslimska organisationer och i förekommande fall för andra etniska minoriteter i syfte att förhindra motsättningar, våldsamt radikaliserings och marginalisering. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, justitieministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet, företrädare för de största städerna, företrädare för de muslimska organisationerna. Tidsplan: förhandlingsforumet ska starta 2009.*
4. **Det kommer att ordnas forskning kring radikaliserings och terrorism:** forskningen kring åtgärder för att förhindra radikalism och bekämpa terrorism samordnas och det bestäms vilka som är ansvariga. Myndighetsverksamheten ska planeras med hänsyn till den befintliga forskningen och utredningsverksamheten i Finland kring åtgärder för att förhindra radikaliserings. I förekommande fall ska nya forskningsprojekt starta. *Ansvarig myndighet: inrikesministeriet. Medverkande parter: utrikesministeriet, Utrikespolitiska forskningsinstitutet, sektionen för säkerhetsforskning inom sektorsforskningen. Tidsplan: 2009.*

Nyckeltal och indikatorer i uppföljningen

Indikator	Utgångsnivå 2007	Etappmål 2011	Mål 2015	Källa
Identifierade terroristgrupper i Finland enligt Europeiska unionens gemensamma ståndpunkt 2001/931/GUSP	0	0	0	Skyddspolisen
Terroristbrott i Finland enligt strafflagen, antal	0	0	0	Skyddspolisen

7 GENOMFÖRANDE, UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

Programmet för den inre säkerheten ska genomföras i samarbete mellan myndigheterna, organisationerna och näringslivet. Myndigheterna ska försäkra sig om att målen i programmet uppnås och genomföra insatserna som ett led i planeringen och resultatstyrningen av sin verksamhet och sin ekonomi. Hur programmet får genomslag kommer att följas upp inom ramen för uppföljningen av regeringens strategidokument.

Ledningsgruppen för programmet för den inre säkerheten (SM048:00/2007) kommer att fortsätta med sitt arbete när statsrådet har fatta sitt beslut om programmet för den inre säkerheten som den ministergrupp som leder genomförandet av programmet och styr den inre säkerheten. Ministergruppen ska också bevaka utvecklingen i den inre säkerheten i ett brett perspektiv och i förekommande fall ta initiativ till att främja programgenomförandet och för förbättra den inre säkerheten.

Genomförandet bevakas och samordnas av styrgruppen för programmet för den inre säkerheten (SM048:00/2007). Gruppen har rätt att lägga fram initiativ för ministergruppen för den inre säkerheten i syfte att förbättra den inre säkerheten.

Ministerierna ska lägga upp program för genomförandet inom sina respektive ansvarsområden. Inrikesministeriet ansvarar för att sammanställa planerna och samordna frågor kring genomförandet. Ministerierna kommer att uppdatera genomförandeplanerna med jämna mellanrum. Planerna kommer att kompletteras med nyckeltal och indikatorer för uppföljningen.

För att säkerställa att programmet kan genomföras ska organisationerna och myndigheterna regelbundet samlas för att följa upp hur programmet och resultaten avancerar. Inrikesministeriet ska vara sammankallare. Organisationernas och näringslivets genomförandeprogram kommer att införlivas i uppföljningen och rapporteringen.

Inrikesministeriet kommer regelbundet att rapportera om resultatet och genomförandet på sin webbplats. Rapporteringen bygger på uppföljningen av ministeriernas genomförandeplaner. Uppföljningen genomförs en gång om året och samordnas med den allmänna tidsplanen för rapportering av verksamhet och ekonomi.

Det kommer att göras en undersökning av vilka effekter och resultat programmet för den inre säkerheten får. Den kommer att analysera på vilket sätt programmet och det förvaltningsövergripande samarbetet har påverkat säkerhetsutvecklingen, med hänsyn till resultaten och nyckeltalen. Dessutom kommer det utifrån utvärderingen att läggas fram förslag till hur programmet kan få bättre genomslag.